

C-636

باصباح

①

بِسْمِ الْعَدْلِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ

خدا یا تو ہی خالق کما سر
 خداوند قدرت ہی تو
 تو بنیادیان کا خلاق
 بولہ و سخن کا ہی سام
 ارجہ بین دیوانی بہت
 دوسرے تو ہی وہ دریا زودیا
 تو جہلی مرد اور حمایت کریں
 خدا یا تو ہی داد دہی مبارک
 خداوند میری وقت ہی تو
 تو بنیادیان در راق ہی
 کیا جگہ تو ہی جہان پہلوں
 بیرون تو ہی کیا دیو بند
 کہ دیون کو اد سے صحر کیا
 تو صرف تیر حمایت کریں

Urdu

1242

114 Sheet

اسی دیو کسے سے دہم کیا
 امانت سے شری ہوں کیا
 یہاں نہ شیر و نہ شری ہو
 تو ہی رد و مذوقی ہو
 خداوندگار تو ہی یافت
 شری سے نہ سبکی ہو
 الہی مری اب رالی حس
 خزانہ سے ہی تیس کا کھنچ
 نصیب تھی ہو دولت کی
 خداوند قوت بنا و ستار
 سخن میں ہو منہ خدا و زور
 حضور اوسلی کیا شری کیا از دنا
 وار تو نہ یاد ہو ہر جگہ ان
 و ہر دلیے ہرگز و شری نہ ہو
 تو دنا و ہر نا تو ان کی بنا
 جہاں کت سے شری ہی سگ بنا
 کرم سے شری کامران میں نہ
 رہ دھن سے شری تو
 میدان تو را نہ خف کی
 جہی نعت رانی میں ہو دی کا
 کہ تباہی ہو الی میں شری و عام
 سخن کا ہو اوسکی بڑا درد

نعت معجزات اعلیٰ علیہ السلام

کرب و المن نعت مغیر بیان امام سیل صتم معبران
 محمد حب خداوند کار سروران سید نام دار
 محمد رسول خدا می کریم که بی خاک با حاکم ترش بزم
 و خنده و گاهی خورشید وین که صحرای نورانی ردی زین
 و سید و سخن ملک سحر ورد و آسپه او را و کتی صحاب
 و معنی ابوبکر فرخ سواد عمراد عثمان بادین و داد
 علی مرتضی صاحب وفا و انصاف ده شیر خدا شاه و لیل و نهار
 فروغ حدیثی می خنک و آبی نشا بیان جواری خادم سوتاب کیا
 و عالم ملک و بندگی با مصطفی بد و کار مرئی و همی سدا
 و مدح با و ده حرم جاه معین الدین محمد البرکات و باد و باران
 زبان مرئی گرای قلم و خط ثواب کربان و صف علی خدا
 جهاندار البرکات وین آینه خداوند او بخت ناه و کلاه

وہ ہی نایب احمد جسے وہ ہی سایہ فضل و لطف خدا

جہاندار اکبر شہ دین جاہ خداوند اور رب تبارک و علاہ

کہو نمن اوسے کیونکہ خرگوش ربانی پھر ہی ہی حضور اولیٰ

کروں کیا میں ہی کیا اولیٰ کہ ہمنا سہی کو ہی اولیٰ بنان

وہ ہی گمان جو سچا ہے خداوند خلاق علم و جیا

خدا اوں کو دنیا میں دایم کہی سر خلافت بہ قائم رہی

مہر شامع ہمارے

کہا میں نے نام جو بیشتر غلام کا ہی قصہ ملک اسر

ولی ہی فضل نہ احوال نام کہ حلقہ چاہی ہی شہور نام

ست شاہ ناموں میں سے دوسرا مذکور ہے در کہ میں ارتقا نام

میں خونیں پر شام و سحر کہ ہو دیا کہیں نام نام

نورانیے طلب کیاں کہی سند میں زبان ہر زبان کی

میری ہر بیان ایک ہیں مندرج
 محبت خان وہ بارون کی بار
 وہ محبوبہ خولی سکران
 ہوی پس مناسب اکا جب
 نہ ہی نام سام بائیں ہی ان
 توقف پذیر منی ہرگز کیا
 ہورام نام نہ نہ تیار جب
 کیا دل بی یہ حصہ دیر
 نواہی منہ اب اس سوئی
 مہ کشتی ہیں نہ وہ ہر ایلوا
 کشتی نام از مانی و مانی
 خرابان سے پیش نہ دین
 ایک ایہ فرستادہ میر شاہ

ادب بی محالای رسم و عادت متوجر فرغ کونامه دیا
 ملک نشاندانی خسرو نامجو جامی فریدون جهان بینی نو
 کوئی طبع سکون نینود او خوا کمی تو جهان را بکستی ماه
 بیان آمد نوکین بی با نصف رود و بی یعنی است و
 دکل رود و بی می سکین زین نه اما نظر آب از در کسین
 کپا دوسنی شمشیر خزان ترا خدای می آب خربلستان
 بر شک متوجر کونامه و این کد ای پهلوانان با بون
 لکون بی ده جلیق ما کرمی جو دران جاکی دفع بلا
 کپا مانی بود ای شمشیر نه اندیشه کسمی در این بار
 باقیال نشه دم بی جاگردن من از دستان ستمگر برف جو
 نشه نامور ازین خوان هوا روان سام سوس خرابی هوا
 بلای سردم از زمین کلاه کمی عمر هسام باغ و جاده
 گویم و بیل

جو خرد و شب بختیایل نامدار
اوس اندر شینوالی کسا
کمی داستان از دایکی تمام
جہانین نہ مصحات حکمران
بدن کمانی بی جکی استوار
بر سر ساز دایکی مقابل منہا
در شکر و دیران حکم اوزان
تو اس ساز دایکی مقابل سنو
سوی برت مانتی کجہ روا
کہ ہونہی جوا کہ دھت از ما
سنی خوف اندر نہ طرہ سہا
او کام میرا سان بر تمام

۴ خراسان کانت شاہ عالی دار
ست او صفا از غراز شکی
کسا پیر کہ اسیر در دود لکرا
تو اوسو شکر از دایکی جا
مواقل سنات کی حرمان
بدی ساز دایکی سہمکس بدرا
کلی سام سے کنی ای بیہوش
مباد و افراسنجی استعان کو
دایم سام ملی نہ بیخ و می
مھی باسے رشت اور نام لا
کردنہی اوس حق الحام کمار
تو ما فی جہانین ہیں عراق ام

لبوی لفت رودمانه شیر
 رودمانه شیر لبوی
 سواد دنی سنی طایفه سوام
 اکبلا می جا رسنه گردن
 لبوی و د مایک جک لقا
 سر او لکای کسبش او لکای
 اگر خشمین هوکی رتا خردش
 بیایین نه لک او لکای
 جو خرد او لک او لکای
 خوض کرک و الانی کفم گردان
 او تر و سب سکی ام لی شیر
 د لریه او لکای فدا مل هوا
 رودان شست فولادکی رودنر

رودمانه شیر لبوی
 لبوی لفت رودمانه شیر
 که نزدیکی کوده هر وقت م
 تن از دمانه ریزه ریزه کردن
 نو و کما که بی از دمانه سیه
 رسی جو حله س او لکای
 نو شیر ملک کی سی او لکای
 لرزان هوئی دام و د سیم کر
 نو لکای خوشه س دمانه
 ده و خواران سوس بلور
 کم سبی س کچ س او لکای
 سوس کسبه خواسی ده مال هوا
 که سبی ره خلایق تا قبل

چو آهسته ده از در سینه پاک
دگر باره پیرده بسوی پهلوان
پیر ایستام لی کر نارا دین
هوا از دمانی و زخم جگر پاک
پیر ایستام حیدم خرمین طفر
پیر ایستام لی لیلی در دین
کنن یحیی از دمانی نو دین
منوچهر کوخ پیر پی خبر
کی او شلی لایکوشام جهان
و کتا سرزمین پر ز دنی پنا
سوی از دمانی دمان زلفا
منوچهر درم پیر شاد دنا

زین کوکبا کر نی سینه پاک
ده کینه خوامی نس لاد دین
لیا کشته از در کوکبا روی کجا
ده لانا چا شکر نردان کجا
هوی حورم دنا دست مور
پیر ایستام لی لیلی در دین
حضور شیشه روی زمین
کر ایستام لی لیلی مور
بیاده هوا و لکته ز پهلوان
جوان لی حضورش سر خراز
هوا ام کا هر جوان باد
نمی سوس ایوان الهام دمراد

جو اکر و بر رفیق شہر یار
 مناسب بنا محروم لیل و نهار
 رد لطف سی سرور نام جو
 برادر امی نہاستان سام کو
 رنلی نام و در حرا برای سفار
 دو صید و دو صید و دو صید
 شدن پر بدخت و خضر و خضر
 در وادہ نشی مطرب صبی
 و متوجہ سے اعلیٰ کرد نام
 بہہ کنی لکارتہ و الدرام
 میرادل ہوا ایک ایوان بین
 ہنرین قی لکی ای کستان بین
 ہوا اشتوق صید و کلمی محلو اب
 جھمی کھی رخصت طوط
 بہ پودہ و شاہت تادار
 جھمی کر قبہ چہ بن ہنس ہی قرار
 ولی یا سکا طری نیرا فی
 میں سودا سٹہ دول ہون حصہ
 توقف بہا یا لکی کر آب در
 یہاں انیو امی یل کب در
 دیا نام کوشتہ کی ایک با
 کو سلطان مغرب کی سجادہ
 وہ جلوہ میں طاکس کلزار نہا
 حیا کام نہا کلب و قار نہا
 حیا کام نہا کلب و قار نہا

جای از اسکو کس عقاب
سوار اوسه مو سام زرین کلاه
کمی سانه اوسکی کمی نامدار
بیادنت نه باغ منبوش
کل دلازه شیره زدنده
سپه امودگر دشیر و ملک
لکایت ادبلی اسب گروسیا
خرا منده اسب کور اما نظر
دم کور مشکین دلب دارک
کب سومی صحراده نه شرباد
دین سام گود سزدارما
رمانی در جوانی کند

6 ده خوش شکل نه نام کار
رواه هوا سومی کج کلاه
سومی شست بین جامی گرم
که نمی فصل کل ادر اردی
سپه پاریا داب روان
پیمان لی کمی صید و بان سید
سومی گودکی سام نی جولا
کیا خسته خرم برک زبر
سوار دلی الی سه نس سید
رکهار امکان ده نمی نامراد
غراب صباکت گود در اگیا
کوی کور کوتا کر قهار بند

دلکین نه برکوه اوه سپر
خطا رکنا بتر مرد جوړان
طبع شعله کی کباکی استغ
خود شته موفل بشیر زبا
نیک با ای بی نام جو
خردی بی نیری کمدو کان
بس اب بهاب طیف غایب
کجه دلکین سحر بل شیراد
خدا ابی لکرت بس جوکی
دن افرهوا الکی سرب رات
لو بیری مناده ده جران کار
نه وان هید تیار اورنه ده هید

کیا سام نی پیر روان کب شیر
شکسته هوئی خوه می ای وای
کیا ب ای کرم زبا غراب
هوا جانب دس لور کی پیر روان
زمانه کی گردش سے غافل هو
که پانید هو نو کهن ناکهان
نه دنبال پس هید کی هو خراب
کیا اوکی دنبال مانده یاد
ملک پسر جو زویداد نه
دلکین ده هید اوکی ای بای
نه نه و لکوزر شکست قرار
مردان هید املکان رسپا
شیر

شب خیزد و نیت دعا و ای دیو
نوح جللی بیجا بوقت سحر
نه او شست و نه آب وضو جوید
صغیر خد دل کل و بوستان
او ترا بسی بر حواله و سام
نظر ایک بر اضر شست
بل نامور با نین حب لب
بان او شست بر سر کینام
تو همان بمارا بودم حب
بل نامور کو شستی بکسر
لک هر طرف پیری کسینم
لبا خلکی ده ایک ابوالن

۶
بر ایک است از بی بی نوحانی
لب ابو بریل نام و
نه با سبیل و لاله و سیراه دار
بر می لب کس ازین بی دمان
لبا نسوی لنین بیوق تمام
کم شنی فصل کل او در او شست
بر می بی زنی موسی حاصل قیا
که ندان کج سیر و آرام
نوح نوشی کو گهول سید خا
که غفلت بر می بی هم بر
مومی سانه ده رنگه نام
که نه خج لب بر سریش و بی

کہا نہادان یک ایک نہاد اور ایک چنان ملکوں سر
 کہی ایک ہی سیکر دیا اور ادس پر بنان پر دم فرم
 کہ اس نام اس کہی نہاد ہی ہم ہی کر وخت جعفر صبا
 بر دخت اور نہاد ہی نام دہ ہی حسن ہی بہتہ نام
 نہاد تو لیس جت جران ہوا طرح ادس کی نام کر بان ہوا
 ہوا عاشق صورت سیم راز ہوئی منوشش علی علی
 نہاد ہی تیرا دار خرقہ سر دہی نامت سے ہائی لہو
 رہد موقوف ہے جابوئی منہ جتن کہتا ہے ادس نہری جہی
 ادس ہا جو سر نہاد جتنی انکر ہر ہی دہ ہر ہی ہر نہ ہر کر نظر
 یکمٹن نہ دہ مانع نہ نہر نہ دو دستان سیکر کی نظر
 ہر احرسان نہ ہر کر نگاہ اور الیادہ تہا دگر اس
 دلارام کی یاد ہی مسکون ہوا ویدہ راز سے دستان
 طالع

دلکا و لکین سنی و دیا جان پرش
نہ رہبر کوئی راہ ہے نہ حبر
صنم کی جدائی ہے ہی صطراب
و کس طرح سووی عرف کی
ہ کہتا تھا اور روی تیار ازاد
و م صبح سہی سواران پہان
جو دکھا تو ہی سام بل بفرار
سہ جو جہاد ہی نادل و روشند
پریشانی کیوں کہ سہی ہی
کہا نام کی ماجرا رہ صفائی
ہوئی سکی احوال حزان کا
عصب بنا کوئی بھگون پرچہ

خدا عالی کیا اوی اب بھگونش
نہ درام دل نہا نہ ست
نہ و لکین کھنور ہی نہ لکھنوی گوا
لکل جاوینت یہ مرکان آ
ہوئی روئی روئی سحر شکار
بل نامور کو نقص کسان
پریشانی کی اور چشم شکلا
کہ ہی حال کیا اس بل ادرید
تو ہوتا ہی اب کسی تھون پہچ
کیا راز پوشیدہ کہ عریان
نہ ہوئی نصیر ج و ملک
ہوا نیرہ شب اوی روز جوان

وہ صورت جو ہمیں برہنہ کرے
خدا اعلیٰ سے رکشہ روکار
ہی او کو غائبان و جان کا
رہ نکل رہا ہے درسام کو
کہ تو وہ کہ نفس طلی برتر
دوت و لیا ہی تو او کا خدا
تو علی سیر برہنہ تو ہی
وہ عیاد ہی صورت ہی تھا
خدا کی ہی سب کچھ تو حضور
سب اب جل حضور حضور
جوش کیا ہے میرے طلعاں
را اس علم میں ہو دیا سیر علی

خدا کی ہی باعث ہو ہی سام کا
زیر کیا ہی چلو بالکے خوا
نہیں وہ کیا ہی ملا سیرت
ملی نہیں یاد ان فرخندہ خوا
ہوا ہی دیوانہ ہی شوخند
کہ ملک نہیں نفس ہے افعال
درا ما ہے ہی عالمی نور
نہیں ہی کس کس کس کس
عنان سمند غرمت کو حور
سہاں کس توقف کو دی تو زرا
تو او نہیں ہے ہی دب کوس
وہ ہم ہی سیر ہی میل دا

لو لہ

بہ سحر و جادو بل کی جواب
مویا دلید ترا در وہ و طواہ
عاشق صم جا کی جن ہی کر د
طاسے ار جان جادو تو جکا
اوتھا دن نہ دے حال کیا
کہ ہوں عاشق جادو تو جکا
کیا معنی رحمت طہن جادو پس
مہ کہو مریا ، اور پیر سی
دی کیا رون ہوں بی خسار
دشمن کی عشق لگا دلیں پیر
دشمن کی دلیں جدا ہوا
سو میں پیر جی و پیرانی د

۹
کہ وہ پیر عزت و تقاب
کے اور کی بان بنی جا ہے
ظہاں جو راہ اکہیں اور نہ
حظر کی جو در میں نہاں ہی
مراہ طلسمی بدون بہا
جو نرک شب کرون سو ہوں
مویا عمر کی رکعت ہو پس
بہت علم ہی و در لکھنری فی
بہت پس مر کا دل بہ کہ منہا
حق پری دس ہوا وہ پیر
لکھنری پری دس یہ شیدا ہوا
برامی تلاش نیت و ستان

اکبر زندگی بی تو آتا موند
بند لعل مری ماورای سی
ولی کیارون بونین لی اعتبار
منوچهر کسی بی دستخوان
کیا او کواکب نورانی است
کین نیست چین تک انی نظر
سوی چین بی پرده باجان
به کمرده سام یل نادر
جو کلام زن سوزی را طلب
ولی سام کالک عمر او بنا
بیان تمام است و ای کاش
و خورشید بی و بهلوا

جیمی اپی صوبت و دنیا موند
بست غم می و ذوق غم می
سای بس میرا دل به کمر تنها
که ای با پناه دلالت است
و ده کم لکنا نهان ای راه
دل دلو سوزن لی ای سیر
لی و مر با بهوار حب نبار
و زب صبا کلام بر سو سوار
و ده کرمان و مان و ملی راب
که او س کور کمان نام نلو و بنا
و ده کجا سوزی عالم اعلم سیر
کیا عمره سام خرچ جوان

بهم سام و قلوادنیاره نور و دلی و ملکوتی نام لیست و
 اسیر کرد و بهم سام و قلوادنیاره نور و دلی و ملکوتی نام لیست و
 خیال بر وقت نیازت و دلی و ملکوتی نام لیست و
 زبونی بنایب طایب و دلی و ملکوتی نام لیست و
 هر ایک بر و بر ناس صبح و دلی و ملکوتی نام لیست و
 و دلی و ملکوتی نام لیست و دلی و ملکوتی نام لیست و
 زن و مرد و صبح و دلی و ملکوتی نام لیست و
 تصور می اوکی جور و دلی و ملکوتی نام لیست و
 جور تا نماند و دلی و ملکوتی نام لیست و
 هوای علم خیر و دلی و ملکوتی نام لیست و
 محبت سیم سام دل افکار و دلی و ملکوتی نام لیست و
 دلی نام خود و دلی و ملکوتی نام لیست و

که استانی صیدولی تاب
اکل جای رس بقرا کین جان
به شهنشاهی در اراد
جوسه سوزانی ری هر زمان
و کجای بنیاد کو بر بنیاد
و ده دریا پیچی کین ناکیان
و ده دروان ناپاک نایاقام
چهل زبانی اومی خوار
جوسه در قوم سحر است
بد و بار و دین و دین سطر
لفظی که کین کاه به حب
ستای به کس به هر مدد

مباد و کین ایمل نام جو
شکب و صبور سی ای در کاه
و انکاهی جان کجی بر ضرور
نوسه کین اسم کس طرح جان
سجده بنیاد کمال بقرا
فرد و اکی کین کس به نری و
حرر کین بنیاد کس کس کلام
کین کس کس کس کس کس
سمندوی زبانی جو کوا است
نوسه کس کس کس کس کس
بزرگ کس کس کس کس کس
کس کس کس کس کس کس

کوئی بیت نشاند و ایک ستر
کس اودن بر بونو لهما کی دمان
دلکاهی پیر زنگی نالکهار
نومند او فریه بوجا نیلی
نکبات تبا میوه ده نلواد کاه
کس نام کی تون که نوریه
ده بولا که هم میوه کاه وین
به اندیشه پی پر که گهی سنا
به پیرام خرف کی پاسخ
کری هم به پیران مطلق
قویا منو به بندران لودی
غرض رجبی نطق خدا پر

11 دمان سبب اندازی نمی سحر
ز قمار رخسرو بندران
که جب کهای میوه پیران
کس نام کی هم اند کهای
که اندیشه نهد دلین نام و لقا
جو کهای سنی میوه بیت کی کبا
تن زار فریه بوجا نیلی
کس کونست کی پیرماری کبا
که مت هول کهای شوق بود کبا
که طبعی نومند فریه بون هم
نه زنده پیرسی قوم کو صوری
نه اندیشه کودکی دلین راه

زنی با فتن نام و قلوب از خیر زمینان و سمندوی زلی نس
 و کما به سر بردن در د کست و بزل علی بنو سیدون و ف
 اسیر و یکی ای جوهر رنگ و نودمان به بود افغان کون
 سمندوی زلی برای شکار کیا بیست گشتن من و زیلی با
 کنی ز کیدان نماند و یکی تمام که نمی ده شکر تفاوت تمام
 سمندوی زلی کی است که عاشق نمی صورت دهام
 ندیکها خود و سنی و مان با یک توانی ده پیش بل نام جو
 به جاک که گشتی او به برین یک بود ابر غضب کو و پولاد
 خدای و با نهاد و در و توین که بدست توژی او و بندران
 پیرا دس تبت و می میر نام لک و کطرحی خسر و کب
 که نکلی دین و یکی فاد و کس او گشتن ز کرام بی پرومان
 نظر جو پرا او به گشتن کب نه زده و کلا است می

ده بندران کرد ملوادیک
 جو سبب ایما نبه و مانع بیا
 بفتح و ظفر سوکی پس کامران
 ملی چلی جو بند اوسم هوا
 لکھایک بڑی ایک شنی نظر
 بہ فلواد بولاد بہ زلمیان
 کہات نامی جو مک اندر کیا
 زبان پر بہ ادبی جو کھار
 کند اوس ولادری ارردی
 زفار اراد سکو کنی پادیر
 چونند ہوا سرد زلمیان
 بڑی کیود اوس کھرو چارہیں

12 شکستہ کئی فوت اور سی
 وہ کشتہ بن لاکشتی کی کہا
 کیا دہن کشتہ کو دمانے دیا
 تو کشتہ کئی مثل یاد صبا
 کہ الی بنی مائند صر اید ہر
 وہی ہیں کہ جس سے بچا زبان
 اردنیں اوسن فصل وقت ڈا
 کہ انی بن کشتہ قریب الی
 سمندوی ریکی بہ ڈالی دین
 کیا ہر جد جسم سے اولکاسر
 ہوا اولکی لکر کو وہ خوف خان
 دمان سکھان جو کھوار میں

هجوا ب مظهره حبیب با
 دلی زبان جلی مرمضان
 صطرحی گشتی کو بی بر زمان
 روان نهاده دریا بی کما هفت
 غرضی بر دلی جلی باد مراد
 کناری به نشسته ملی ان کر
 جهان کسره دان رنجین
 نوا سنج بر کونه بین بیدلان
 جواب نظر جانور مر خندار
 حالانی دان شکر فصل اسد
 ملی سیر زنی هوی شاد کام
 خوشی سبب ادکس وین کی لبر
 روان او سنی گشتی کو دلی با
 او شایع دریا بی شورد فغان
 دلی بی صطرحی ده کرد جهان
 هجوا بر ند و کمار او کما فلک
 هوی بیام دملوا و مسرور دشاو
 دمان مر عدار لب ای طر
 کل دلا و سخیل ویا سیمین
 هر ایک طیف طافوس طوفان
 تو او دتر می ده کرد ان خرقه
 کسبی امر عیده مرد و ماهیم
 کیا اکیدن دمان او دهلون
 روانه هوی صمدیم ریش تر
 دو دلی

رسیدن نام و قتل و جراحت و نام و قتل و جراحت
و دسرل جوئی کر فی سلوان
بموا دشت خادوی اولی کذا
به قتل و سبب نام کسی لکا
سواران حسین خطایون اگر
سوارون فی انبی می اوار و
سوی نام و قتل و دانی و دانی
که سلفان خادو کی جاکر نام
به پیش خادو زنی سو سال
سوی کور سلطان فی جاب
کران کن رسی با شوه
چن جاب بی می شت کما کما

ساری می بر بند می رسم در راه
 سوزی دنت او پس بس کشت
 نظر جو پری بگو می دین هم
 او خط شاهی به پهلای هم
 جلوتم عرض سهر می بسازد
 او باد می نظر و طرب
 که خست سوار دین قصه نام
 تو بسید حرت سوزی نام
 که نمی او بگو جس جوی نگار
 رومی دین من قصه ردی نگار
 ندای شاهی بکمر حب چاه
 عنتم کا طلبکار شام و بگاه
 عیان کر سکی بند رس از کو
 بنایت شب مجبور دو نام جو
 جو و کما بهان کجین از پنهان
 سوزی خاور ای طرح قدس
 کما حرف رفیع و با بی ظن
 درفش کیانی کما پیر بلند
 کما جس سامانه ترمیم و مان
 سوزی دنت او پس بس کشت
 او خط شاهی به پهلای هم
 او باد می نظر و طرب
 تو بسید حرت سوزی نام
 رومی دین من قصه ردی نگار
 عنتم کا طلبکار شام و بگاه
 بنایت شب مجبور دو نام جو
 کما شهم می نام فرغ دین
 هوئی مردمان کونای حجت
 کما شهم کونای خلد برین
 لکاحی بس پد و میای روی بر
 سوزین غلو و پرواز مه طلعت

مهیار باب و دت و حنوت
 سپاه و بیلان و سران شاخ
 حاتم و حرم و حوت و حوت
 رکبان و رکبان و رکبان
 کتی و کتی و کتی و کتی
 دل و جان و جان و جان
 ملک و ملک و ملک و ملک
 مهر و مهر و مهر و مهر
 کباب و کباب و کباب و کباب
 لب و لب و لب و لب
 ده و ده و ده و ده
 حیان و حیان و حیان و حیان

14

معنی و معنی و معنی و معنی
 که با سپیدار و معنی و معنی
 ابرون و ابرون و ابرون و ابرون
 مهابرت و مهابرت و مهابرت و مهابرت
 کباب و کباب و کباب و کباب
 نیری و نیری و نیری و نیری
 نیری و نیری و نیری و نیری
 بیکار و بیکار و بیکار و بیکار
 که بیکار و بیکار و بیکار و بیکار
 دلی و دلی و دلی و دلی
 که بیکار و بیکار و بیکار و بیکار
 بر بیکار و بیکار و بیکار و بیکار

دل اور کمانہ کمانہ نہ تھی
 جو ہر تہا بہر تہا جلوہ کمان
 حضور اوسکی ہوتی ہی حاضر
 وہ کرتا تھا کمانہ اوسکی سحر
 کیسے سمجھتی کوئی انا و مان
 لکھتے ہیں خطبے اگر
 جبر اوسے غفور کی بوجہ
 اگر سنا بادہ نونے کو سام
 وہ تبتانی جام نی بر کمال
 غرض یاد دین اوسکی ہر آن تھا
 عاشق شدن ملوادر جمال رور اور در عشقوں پس صفی لار و حیر
 ملک شادان باد سہ حاضر ہر یک نام بیستوان

ہاں

کس دستان بوقت شب ماناب . ہوئی ایک تہ منب بزم شہزاد
 بہم سام و قلواد و مکان صبی . بیالی گرین نوشی ہی رہی
 کوئی مت سحر سر خوش کوئی . کوئی مایل خواب مہش کوئی
 دلچسپ کے مصائب جہ کدر . نوید دستان نہ قلواد یا نظر
 نہ محفل میں ہی صحن ابورنگی نہا . بل ناہور سخت حیران رہا
 کیا ادیشہ کی ناچار سوئی چین . دوسم جوان سردار کھن
 چین میں سے قلواد یا رہی . فطرده لب جو براہی نہی
 دلچسپی ہر سو صحن کنان . کہ کم گشتہ کاماتہ ادیبان
 لیکن ناگہان جابر دستان لگا . تو را بہ فطرده کمال تباہ
 بڑا ایک گشت میں زحاک . سر آئید و نمود ولی حیر
 کوئی دوسری سر ہی ایک نہی . ہر جگہ جو رشید و مہجین
 وہ سوخ سحر خفا کوئی نہی . نہ غار عرافت و ہوش ہی

لکا کهنی سام او پس ای دریا
 به کیا نوبی جاودگی ابر
 ست بریان بوسه کی لقا
 ست دریا بوی ربی ربی
 سرانام بهان روز افروز
 مری چشم به ابروی ست
 سوانه چشمت مرا الی
 به که کرکشی ده سرت نام
 بد نامت متواد کا لید زان
 بجز احوال سام کی بانون
 بیان از تو معذور زلفا نجی
 بخی بند و تیا تیا می هر زمان
 تو با جور می یا بر می کشت بنا
 هوا میدنیرا چون به شیرین
 به بوی که ان ه کردون جان
 نه ملک توران و خور فادر
 به کرم در می جا سوز است
 کمی حدیست بهت شیرین
 تو بید عهد لا یلو کلو که فید
 رتا و کهنه کرد فرخنده سام
 او بهت یا جو او پس تو بهر دجا
 لقا می پر توبه ای نا نور
 ره طبع به دور زلفا نجی
 ولی اب تیری طریقه ناکه

ہوا میں اسیر گمزد بیاں
 مدد دل بیت و لعلان لکے
 سنیں ہی تھی تاب صبر و قرار
 بے سکر کتاب نام بلی بیان
 شیریں باسن و زمان محاسن و کا
 حق و جان و سر کا تنہا کھڑ
 سر یہ تہ ہوا انجام کار
 بہ کہتی ہوئی اٹھی ابوالحسن
 ملک و زمان نہا جو خادشاہ
 صنوبر قد و کمر و دلاہ خام
 ہوئی ہی و عاشق کہیں نام
 نہ نہا و افسر سچا لے کوئی نام

16 ہوا میں رفت زلف و دنا
 نہ کج و کلی تاب و توان بلی
 نہ ورام سے ہی مری جان ار
 ہی خانہ حق ہی اچوان
 مری ورد و کلی و زار و دوا
 جو جانی تو جانی ہے جانے کد
 تجوی ہو حاصل بھی مصلی
 کیا بہت ابی سستا علی
 سوا و کلی ہی اند و حشر کتہ
 کہ صد و دوسرے کل کا ہتا
 مزا جانے ہی نام کی نام بر
 عیان نہا ہر زمرہ راز نہا

لہو دشت کی ہزار ہا
خود کہا برفی و زار و کو
نہد گرم ہو کہ کیا سب
تھی تا وہ نام سوخت
تیری زلف مشکین کی ہو
مک عشق میں تو ہوی راز
وہ بولی کہ دل شکستہ
سوا او کی منیست نہ سخن
نہد ارز و پیرا یہ ہرانی
ہوسا یہ عوی گوشہ میں
سنوں میں ہی جنت دلی دلی
بہ چاہا کہ ملک میں ہی

کہ ہر روز و شب او کی
کو امی ہی کہسجی بندہ
کئی ہی جو تو یا گلن جنت
کشتا گلن کی شراہ
بہ چشم خون سا حراں ہی
نہرادل کس کا طلب کا
دل شکستہ اب سو ہی
کہ ترسکا شہ لی دلی
رہ سوں سوئی جس دانی
کو دی سیر علی رخ نامور
کون چوئی جن و کلام
کھا تر دہاں جس میں
عزاد

خط از کباب بر جو میرا خلوت
از امیر که از خود به شاه باز
کنون این جور تندی حسن و جمال
چو آن لکوردی با کمره بهر
ده رخ شصت حکما ماه تمام
ده چشم او سلی جادو در سحر
ده همدلای دلدار یک سر
نونیات بخود بر موی کاشی
نویستی اینی تو که مرغان
ده سحر که بودی رستی و با
میوئی اینی هر که شکر خندان
نری جان و دلی می پوی

17 هو صد شهباز از لب مدبر
تو بدو دین یعنی شمس خزان
ده می خولی خوش منی فیض
ده دیر می بلند تا مده مهر
ده مدرسو در از حکما علم
طرح ترک جو طواری سر باز
ده سستی اینی جب حمل و در
ده می موش بر حلقه ای کاشی
بیان اب جو کرانی اینی هر کاشی
رسمه کهن سکو معنون کی
ده نوی از می باوشه ریان
همه شیرین بوشی و ملک ر

برونه جب کم کفار
 ورا حال دل کو کھسبان
 از بی کجی در عشق لجب
 سحر کردی ای عدم بکج
 برینکده بوی که ام کلک
 دل زار کو سخت دزار
 گئی آمدن جو سوزی صید ماه
 جوان آب و در و درت
 نه آرام نانی صبور بی کجی
 شب و روز هر خطه و هر نس
 رفقه سان جلد و ده کرکی
 کما غم که حکم کوهی غم نکایا
 تو بران و هر دم شکر بار
 زانی نظر سینه به توبان
 تو بوشیده مت رکب توبی
 تو کر از میان فرم کج
 حقیقت کردن کج کباب
 که چاره کری جلی و شوار
 سوزی ناکان اب به صید ماه
 او را ای کباب و کج شکب
 که می مریا و در کج دوری کجی
 تصویر و در ارا کج کوس
 تو چون روز و مرد کجی نلی
 مباد که کند و لی جان کج

ده دندار نراز و طراد است
 مقرر بنری بی ادبی جاه
 دوازده صوبه بی توای کفخدار
 میسر بی نمودی وصل نگاه
 سبب است و سبب کی العزیز و دوستی
 سحر کد و لاساده و سحر بی
 دو چار شدن بنوس ز املی
 یاسم و در مرغزار و در دل
 حفات سحر جی نایان هوا
 تو تیر راغ نایب و بی نیران هوا
 دم صبح شربک بر بنو سوار
 کی یاسم مرغ بر املی نگاه
 یوسف املان با کمان و حد
 نمی بگراب یل شتر جگ
 ده نیر تپا صحرایی صید نیکان
 سوار املی برق رفتار بر
 سوار سراج از مرصده مرد
 کی الی کهور کبود در آلی
 که ظاهر می شکره می
 سوار املی برق رفتار بر
 سوار سراج از مرصده مرد
 کی الی کهور کبود در آلی
 که ظاهر می شکره می

بیا بیا نور و یغایت یکد	گذر کس طرف نونی کو میز کیا
و د بود و نه بودی برب الخوا	ستم دیده کردشش آسمان
وطن نا تو اهلای ایران	نوبی مردم دم نفس سانی
همی و در یکدست بار و دیا	پیردن سونین سانیان خوا
بر این خداوند کار اهلان	بل نا مور کرد با فروشان
سپت هم به زنا نطف و خطا	شوی تنی هم ادسی انکیم جدا
هم امکون بکسر و شکار	نمی بشنوی هم سوئی مرغزار
و دان کی دینا صید بکو	کبا ادر هوا صید خود نام جو
بل نا خوب خود در می سوی	نوبودن راه صبور می کی
هوا صبح کو بیا بیا نور و	لهمی بی نیا یا بل شبر و
خض می کنی است بس	کس کست پیرا همون نام و
ستا راه بی ده کی سوی صبی	هوا بی روان سوی جی هم

او در ره رفته رفته جو پامی خبر
بهراب منی لی راه و فادر
کنیا هر سان آو سنج نام و کبر
منو جبریت کنایه یون ابن علم
سبب اخوان سکر نعل کسر مهر
همی حکمی تنی جسته صبح و شام
نگار بر بیا دسی به دل بی فدا
رف و نصیب جبین لاه و لوانه یون
حمی و لیس بقا قصه اعلیم صبی
سپاسی نه بذر موی کاهیا رود
سبان کر جلا حب به قصاص
سوی خانه ای بعد فردا

19 کنیا سوی فادر پیل نام و در
عذا ادر سبب صلی می ملا و می
که قنوس یون بر نایه بر کیم
نخل نایه سلطانی و تخم جم
نگار کیمی یون سام فر صید و خا
و در پیل می یون ادر می مران
کیم دوست دارد لیس حسن حدی
شکست دل و دین به معانه
موا به نذر سوی فادر ز می
بزرگ اتفاق اقامت بیان
نونه سلی قنوس کوی نه ای نام
هوا محفل در ای عشرت و بان

کیا لای دس از چن در باب

ایده هر حوری بخشیدن

رسمی صبیح بخت بر م عشق و در

آدمی هدیه دانه و خسر

کهنی سام و ملو او دتلوسیم

که نه گناه هدیه دانه بخت جوی

ملکی امن ایوانی یاد در دوج

نوع او سن سکه نویا کرد سام

و ملکی ده تلوس کی سهر لکا

ده پیر کرد و ملکی نو بخت ضم

مورد دیکه را دگشیدادین

لکا امنی نو حوری یا پیر

هوایم بر مین دور جام شراب

دو دهر جانفرا نغمه مطربان

سهر کی از حوریا به طرب کی شب

سرسام و سیاق روی حوریا

جلی بر سامی گشتان صمیم

طلبا سام یل بیل تن

می نایه می انگ برین نزع

که دیکه ای او دهر ده شوق نام

سر دوت کو او سهری رجه کیا

رف خور حوریا امنی گشتی کم

کیا خوش ضرور و طفل و دیکه

عصب جلی بر مین حوری و دیکه

بر لکا

به کار ترخ ای بستم
وزد و کندیدیم که دیوانه بود
خداوند که کاهد دل هوا
و ده بولی را بگردم کرده نام
خیس سر به سر بستان حسن
خسیر که او خواشش کرد
نه که از کای رخ سوی کرد
طلبکار می تو بر دست
بر می خوش بودی به تیغ و تیغ
مغری او که دست می نمود
سنانها علم بحر رسد رود
به سکر و یا سامنی بود

هونی همان خمای بیست
قرار صبور سی بکانه هون
سنان مژه کاهن کاهیل هوا
و کاهنی و لیس بود ای خام
تخت یاسر و کستان حسن
که نماند او می بهار و گل
علی ای یون و شب و دایره
او را بوی می بکشد به هون
به دیکه آنچه لیلی می خون
بیزی عشق می هون سیر ملا
برای خدا را تو علم حار می
که ای و بهر ت کو قناب

جو یام ہو جسے کمان نصیب	نہ نہاب ہو سو کی صبر و شکیب
کردن کیا زبانی نہ بدین می	سہی گو فدی می جھس می دل
اوستا اپنی دلیے تو تر خیال	درا او جس حوالطی و کنگہ طال
نہ عم ہا از می ہوا ہا بن بھید	چرا و ام یوں نہری او بر صید
نواب رہی ہو خوش ہم کما	دل راز تو تا کہ اوی فرار
نہ کفار نام یل نامور	ہوئی سکی ریان وہر کمر
کئی نامید بس باج و درد	سوئی محل کچھ اہ سرد
در جواب و دین نام تر دین	و نام نہر و حب و دین
نہ جو ملک نام شہر و فرخ جوان	نہو نامیل جواب نامان
چرا ایک خواب و جی جو الملو	کہ ایک نامی جو دم و تارہ تر
نامین سرد و کل ارخوان	ہر ایک کی کل شکستہ
بر کمرہ ایک بر شمس و سرد	خرا منڈی چون حراں

بیت حور و شمعت مہجای ناز دو چشم او سلی جادو کر سحر
 کند او سلی کا کل وہ یوں دیکھی رخ خوب بہ جھکا دانی غلام
 وہ ابرو ہنسی تابیغ حویر ز ہنسی وہ مژگان ہنسی با صحر ز ہنسی
 دو بیتان جو سلی بستن آثار وہ کلک سستہ سراپا ہوا
 وہ ناف او سلی ہم چشم جیم ہے وہ سر تا قدم حولی و دوری
 محاش و در رضا و طرہ حرام او سلی کلب کی ہوس ہی ہوا
 لب لعل چشمہ زہر سیکہ ہنسی قدر بہان شکر و فدا سیکہ
 وہ خوبی وہی کی سائیں نہ ای تعجب ہاں سرمہ سے مونہ و مہاں
 خدا و کائنات ہما جیتے ہی ہی نہ تہ میں ایک کلوستہ ہی
 پرستار ہیں دو لبین و لب ر سس می ہو یا نہ روی سر س غدار
 سہ گہنی ہیں تو کون او ہوا کئی کہ الی ہی ہاں وقت معصوم
 ہم سکر کرا خاف پردہ جود کیا اوس پر یہ دوس ہر یون با

کہ اسی مہم رشتہ دارم دل ۔ ہر آدمی بس محل سے کام دل
 کیا تعلق تیری تھوڑا ب ۔ ہوا میں کر قہار پنج و خد اب
 میری واسطی تھوڑا رو ۔ مہر کیشلی منی کی احسار
 رہی ہی مری چشم پر پل پر ۔ نہ دیکھی ہی تاب درخشاں کو
 میری ادھو چشم کا ہو گئی فید ۔ میری زلف میں طہر دل ہی فید
 تو چارہ ساری نہ بچارہ ہو ۔ میری آغوش میں ادوارہ ہو
 ہر ایک بے دھوڑ ہوں ہوں کر ۔ برائے میں بوجھوں ہوں کر
 بے سکر کی گئی وہ ماہ رو ۔ کہ میں کیا مہم میں فوج
 رہے تجھ ہی میری دیاں ۔ وہ خدا لہ وخت ملک و را
 ہو محبت نامی یہ رونق فرا ۔ اور ادھر تو دھوئی اسی تعلق کا
 مقام محبت نہیں محبت زر ۔ مکان عالم کو کہاں رس خاک
 جو عاشق میں تو کو لازم ہے ۔ اسی ترک و گشت دنیا و سہی

سہ لکھ جہم بڑی خوش ہیں تو بادل ہام بس خوش ہیں
 رہی اور کیا اولیٰ المولیٰ خوا کئی دہہ زار او سنی جراب
 اوٹھا یا دل اور کت و اسر سب رہی کھن ہی کی ہرگز موس
 ملی دل سے ہر حرف اور زمین حکیم کیا نقد اقلیم جہن
 روانہ شد وہ نام از سر عورت بچہ دور زار و دوا
 سند و سجد و یار و غلام عورت میں عروت

سحر شمع فادری ماند شیر ہوا دشت جادو ہام و لیر
 کئی کون بندہ دینی ہر لیا عقد و سبب خواہ یا دیا
 سونے کٹر جہن ہوا رد نور ہوا دین شایع و اندوہ دور
 حلقہ حید جہن تو دیکھا دے امانت ازین ایس کاروان
 جوم زن و مرد نہا بیشتر بہتال و اسب و سبب و شیر
 اور اوس قافلہ کا چوں لار سو ایک ہر مرد کو کارست

دہی دیکر رسام فرزند کو
کہا نہ تو ایسی اور نام کیا
وہ چونکہ جرموں میں
لگاں نہ گونہ می را بہت
مواجی بی سجا جوینہ نام
چہل رنگین الی درین
کمی مردمان فصل و تاریخ مال
سوی حقین میرا اب را ای شمس
وہ را از اسبابی بھی عیان
لگا کہی بون مرد با دو دہی
بر ایران دہی ہی برار و بوم
میرا نام سدان ہی ای پہلو

لگا کہی تا جگر دہی نام جو
کہاں کا ذرا دہی میرا سنا
میرا جس حق جہل دہی نام
میرا نہا خارت کو دہی نام
تو تیش الی گردش اب نام
می سغ سرود خدایت و نشان
سے پہلو و رخصی و عین لایا لایا
سہی اور کہہ میں ہرگز نہوس
کہاں کہیوں بڑا درجہ گشت
کہ ہوں تا حروف معجز
کہا نہا خارت کو ہی سوی دم
سہت سیرکی منی کرو جان
میرا

میرا قصدی اب سوئی شہر چین
 کہ زینہ و زار او کو گنتی میں بسب
 وہاں جاو وہاں ہی ہی امی نامو
 محبت میری بسکے ہی تھا
 کہ ہم اور تم ہوں جو ملیں ہم
 میری الکی ہو تو کجائی قیسر
 سے سکر دیاں ملی بوق جوا
 تو مجھ دہم ہی میں لے کر آئیں گے
 میں نے چھو جاو دوسے ہر خط
 کہ کھر دلاوری ارزوی گما
 کہ خروں سام ورنہ ورنہ جاو دوسے
 دریا خا بست اور دیاں سرنگا تراو و خستہ گان ہر اراں درہ
 جلا راز و دوری ہر افاقہ سعدون ہر افاقہ سعدون

ہر ایک راہ میں ہی وہ چھوٹے
 ملک اس کی فطرت کو سمجھی
 لہذا کار و الہامی و جوار تر
 سہ لہا ہوں سوا سطر میں ہی
 ہی دور خاطر ہے ہر نام
 راون کلمہ یہ سفت مثال
 کہ اسی پیر مردی میں ہوں چا
 میری خانہ میں ہر اعلیٰ ہوں
 راون دور جاو دوسے ہر خط
 کہ قصد زینہ و زار گماو ہی
 کہ خروں سام ورنہ ورنہ جاو دوسے

چون ز ملک زنده دژانی لب	تو ی و کتای ده جلب ارما
که دریای خوسده و شنی آون	کمی موج و دود و بوی تارسمان
اورام اهنه و پانی تارم	علم های رزی بر تنم سپاه
و دیران ترکان حجر گذار	نهی ماسه بن حجر زر کار
سه دریای ایشی جوان نظر	تو بند رسم عظیم بر مار و دتر
و پیا قوس برق رفتار کو	و دان کرکاس نام علی نام جو
کجا انش بنرسه بس گذر	هو اهر طمان ابر تارک تر
چو سنده پنا رعد مرد خوار	هو احس عال فیل منور
هر اکت دیو طوار سر زور کار	هو ادا من کوه سه رخ کار
سوار جنگ او رسیه نر و مار	علی و تاربان کی بس کار
طره ابر بنره کی یار و شور	و دایا لونی بل میل زور
هو احس لرزان بل شیر او	جوان لی صد کوب و دین او

پیرایہ میرا ربوئی ملند
 پیرایہ سوں سہم چون پلست
 ویرانہ سام ولاور کی ہے
 شکم کی ہر مع خون رگو
 خونے نہی جان کی شکر خدا
 وہ رعب سے نہی سما
 وروڑ نہا باقوت حیدر کا
 کھڑی بام بر بختی بربا
 مکن گاہ میں ایک سیر غری
 ہوا اچھلے اور وہ شیر زبان
 ولی عیسیٰ جان نہ ائی نہا
 وراو کھلے کرتب اور با

کی خستہ ہسی او کی بازو جب
 بیاد وہ دیو سید کی
 وہی زنت سید ہر جسے
 لیا قتل اوس نو جو کھوار کو
 دیں ج ورنہ دڑ کی کیا
 اور اظہر فکر ہرگز نہ وہاں
 وہ باقوت حیدر نہی الی
 ہر نہی مائے ہی محبت
 کہ حکایت ہی سوئی زہی
 اور ہی و کھلے رہوش ناب
 کہ اسی زور نہ موس ابھی جا
 کہ ہی نہ غلسم اور جاہ دار

بیشکر و دلاوری زین و در کمر
و ده سیر جوئی با نام بری کمر
و دهی هموکی پر در غلغله باز
پیرا هر حرف پیر صبح کن
و ده یا قوت کی چار الوان
و دهان نهانند ایک بی در
تبیعت کی ایک دلداری
اوس و یکدگر و دهان رستری
سازگی هر چه تو ای سمن
به بولی ده کل ضرر و دلا
کمانه و دلی جا و دلی
کمال کی چمکو رستری کند

شکسته کجا گزید اوس کجا
سوادشت و بی سر لکون رجا
و ده غلغله می و دهیل سر خزان
برو ایک نظر دلا جو روی ملک
که رنگ مبارکستان
رکبا ایک حروزه کا اور
سداسی س مونی سیدی سیدی
به بوجا که تو فون می نام کجا
هوئی الی پابند حکیم رجا
که هوئی وخت حمان بر رجا
چھی صینی س دلا با سون
روانای چنه بر رکبا سگرند

تو آب جان به میان محب کمر
ملکان ملک جادو کا یعنی جلال
حوالی بر اینی و زار هم کمر
نیز می جان بر زبر جرح بلند
که سامی آنکه فرمان
اوسه منی گشتی نه بفع نفس
و زار غم لب ادرسان محب کمر
و ده منی یکی برود حوازمی نم
ولی تو می ملکانه اس با محب
کمی نام کی سر کشت ای می
رخ خوب بنرا سه اس به حال
ولی می میان کیا کردن حال زار

25
مواکس طرح غرامان کوز
ارخار خوشتر و نعل و مان
نعل عیان نه نواب و نور
مباد که جادو سی سی کمر
ملکی حس خوف و خطر می
بس آب جانی اندیشه بر لب
بر بدخت کی و طمی موخر
فزون تر می اهل و اولاد
بیدار کنون خرد و یکی بوحی ی تو
که پیر برادر نه موند آب
نهی می مایون و فرخنده ما
که چون یار کی عزمین معمار

زدن راز دل لایق نبودن
 سیر می نمودن از ارم دل
 به کمر زدن باغ به نسوینها
 به نوبی پر زار و شکم
 سومی چینی چو میسازد و نوحه
 ملا و نهی اندر طبع و دندار نو
 به سکر و انز و دوان هوا
 را نندید او سکود و دین کی
 ده با هم ملی سر زنی و مان
 بر کمی او سمن و نک سی و دانا
 مکنای لوح بر تنه باب در
 نور زنده و ز کوه سحر رایت
 به کس طرح می چون دمان
 تراوی به کس طرح کام دل
 حلا و سبه دل شمع حیا
 نریا در دلی هوایی چاره
 سیر می فقر میا چون سحر
 زدن و سیر میا دل را رنو
 بر مراد کما به شادوان هوا
 خوشی به لایق به اینی لیا
 نظر ایک بر اخضر زیا مان
 در این لوح صفای سمن
 که حب الی و پیام و الا کمر
 شکسته ظلم او کما میسر را

او تر نردبانے نی جاو
 به چره ره جو ز سر بر کی لطف
 منی سب سر مرگی زنده نما
 نغرای ایوان زرین خفا
 دامن اوین و غمی اهل خم و سر
 سه و کما تو نه سام عالی لب
 مشک بر برادر کوب لب بر
 حاشی به بر لبستان دامن بار
 هوا فغل در او پلا ربه
 غمی سان منهن میل در ام غ
 جلو در می کورون به سوز
 او نه لادین دانی کرانایه
 دامن کج زان به منی دامن
 تو اهل لطف دامن دراز لب
 او تر کر کما دانی هر صفا
 لکمی می دامن خوش نفس و طاف
 در و فعل و مر جانے کسر سر
 سومی قصر زرد دانی سستاب
 سومی تار دامن کی کمانا نور
 کما سام کی سر به کور تنار
 به نولا دلی سام دماق کمر
 کما پیر سومی زنده و زلکام غ
 توقف کومت تاه دی حصار
 کس دو دلی علم و در و درج

ثمودین و غنای مالی رنج و ترس
 نعره می دایا ده کج و گهر
 روزیم محل دورش هوار
 نشان نیکو جلیش کشته
 ده مکرست و کلبه ساوان
 سومی سحر صحنی نهستان
 نذر کشیدن لنگرهای
 دیو سازان بر دوش
 سام پهلوان
 کوهی دیو و بان لنگرهای
 قوما یار و میل تنی نره خام
 هزاره و دهم دیو جو خوار
 ده کیمت بد کیش سرور
 کس دیو بی عالی ادب کس
 که ایما پهلوان نبرد از ما
 هوادار و ایران بی کس
 تو مندی مثل میل و مان
 تیار نره جادو برادر جو
 ادب اوس و لاوری نره
 کیمیل یکس حرزیده و
 ادب اوس و لاوری نره
 ده نو را طلسم اوران
 بریزد لکولی پدر و تر

و مانع هوا جانب چن روان
 لکوکاں شکر مهر خشم کین
 کور می بر می پیش کش مال دوز
 کس کو چنان بد قدرت بین
 هم می کون خست باین اندر
 گردن جانی او لکوفت و صد
 به که لکوکاں پیکار جو
 ستا باین هوا مثل پیل و مان
 به امسکه و می موس بران جو
 کوی جب کی اور کوی نوک
 کپاس می بو کده می شور کجا
 وه بولی جزو اراسی پل تن
 277 دهیل اور سعدان بازار کان
 به بودا که پال محقر چن
 که سچی نه محس اوس که حر
 جو مو اکی خست خوابی کین
 مریا به کنت به باندی کمر
 بطورون اوس رنده هکام
 شتالی به بان شکر مند خوا
 بی کنته خوانی نسوی کاروان
 سر ریمه یکسر کر بران جو
 بر انده خاطر برتن و اوس
 هوا جو مینی خوف کما و سطا
 که ارا به ن فکر اهر من

ستای به ربی کرد و کند	نور سانه دیو بی رماس جلی
پیرانی می بینج بل نام در	کعبه دیو بی لبی بزرگ کمر
همه دیکه بودم صلی طوا	سومین نظر دیوانه و دان
خروشان دمان مری حریف	طعانی یون اردو چالاک
که پور زمان سلی مومنین	بل جلی نسام صلی مومنین
مری جو مقابل مومسانین	کردن عرف حریف دیو بی لب
کوفی دیو کس و کس شایم	بهوا عله ادر سومی کرد سام
دلاوری مارا جو کر گران	هم دیو بی لبه تاب عیان
ملوکا مال جولاسه ارک فغان	که امی سوره دیوان جلی قدر
نهان نم شو مکر طر اسرار	کرد کوفته ریلکواب کریم
به سکر هوا دیو حله کس	کئی دیو بیوی سوس تیاروان
مرد لانی او نیلای ده جلد کس	دوید هکی او تکرانیکم بیس

بهر انسی می بینا بل نامور
 کسکوت نه کیا سیر کا
 ہو اعلیٰ نیرہ جودہ رزم کشی
 کمر پر بلی جھک دمان خوشی
 چل منت و توان جھک
 ہر ایک و تواندیش ہر کام
 ہوا مثل بل کی نیرہ زن
 نئی قتل نئی نہت دیو
 یاد آدین ہر رقم نیرہ کی
 لے دیو کی بس پڑا کرے
 نہت و لکی دینی ہر زن ہو
 ہو نہت دیو کی گرم سیر
 اندر بس جھک و ہر کام
 لے کر کیا دار شمشیر کا
 فوکی خوف دیو کی دلی ہی
 دوبارہ ہوا با دے جسے صبح
 ہوں سام کی نامہ کشتہ دیا
 نہ نہت مذغال او لکھ روکا
 کہاں سے اسی بل بل نش
 تو جان ہر ہو کا بس نہت
 کہتا لفظ ہو دی جگر م کا

و دهنه دی سامی چین کرد
 کفر از گلی ریش سی ریشند
 چو بار استعمار کی سینه بر
 گنجا هر دهن و یونی ترک خان
 به پراکت و تو آبا بوی تنهوا
 به جاده که مار می سه کر رگران
 که زنی مای اوس کردی بهر
 ربا ادم کی بهر کجا زخم تیغ
 دو باره دهنی سیر و دوسار
 نه ای کوئی پیر پنی کارزار
 بهر دهنه در سونی خیل و بو
 سر کوه سه نه افکاره کنای
 دل و دهنه سندان باز ران
 اوس و بوسه صاب و حرم
 خدایانی کجا بهودی الحام کما
 به کجا نه و دلی می کارزار
 بهرامک سوتنه محمد کنان مثل بر
 بل جبهه سام کرد و میر
 روان بحر خون نه بهر دهن
 صفت دیو بهی ته تیغ کین
 بهر دهنی اوس سینه و وقت و
 لکوکال و بان با جود و دهن
 انفی

موضی بر کمال ابادان
 کجا او سنخ ازو بایک بلند
 کیا توانی نگر کو می بیاک
 میان زنده ها و کانون مقام
 کجا نامی بود ای نیره رو
 وی شود همچون ارض بر
 زدن ملک صحرانرا سر قلم
 همدوس و بوی هوای زدم بر
 هونی میری معنی سحر سحر
 سیر سیر به لایا ده جویای
 ملک کان سر کس با آنک هم مع
 کز آب اوس رفتم قلاب
 بی سینه جویای بوی پهلوان
 زوایا زو حلی بل زو سید
 ملا دون طحیاب سه خون و
 مرده رهنمون طحیاب کرد
 طحی قوننی جابنا کتون هو
 سیر شیر زدن کردن زنده
 طحی سانه همچون بونی هم
 ربا انک کجا رفتم شمشیر بر
 دلی سر کو بر زنه کجا ضرر
 بدو یک معنای سیر بود
 ربا پیری آب بر بندر مع
 پیاده هواده یل نامور

جوانی بی سراسر باران
 که این ساق خلی جوان در
 شجاعت به نری می نشیند
 نه حرکت جو خصلت اب صبح
 جوانی بر اینی نوکر م اب
 سیه می جوان و جلال
 که بود صفتی می می نری
 نکالی کو کمال بی شاف سر
 که تا شاف به او تلوحه زیا
 بگرادی بر مردی و شاف
 بزرگ نام به ما را هو المرد
 کیا نام به دیو معین کرا قلم
 قحان زکی بوداده دیو معین
 تو مردی کی نیست گاهی نری
 دختر نری انصاف کما سید
 رگوشی می دوست این نامور
 که می می بداند و اف صبح
 که می می می می می می می
 و می می می می می می می
 هو المرد و رسومی نامور
 ده می می می می می می می
 به می می می می می می می
 جوانی می می می می می می
 می و می می می می می می

در بار او سنی بیداری است در
 جوانی کف زخم سخنرکن
 همی دوی که علم برود و
 در شمار او سی نامه بالایی سر
 ولادنی فرصت نمی آید
 مگر کمال و بان حکما را کس
 حال برشان کمریزان می
 مظهر حق حکیم سوار
 بیدار و ده سعدان با رازگار
 نه نمی آید چنانچه میر
 تا کون می توانی فروشان
 جو از مژدنی بادل کشاد
 به با ناله ماری سرگرد و پر
 مرید که است و بولعی
 نوید سر کولای فرود و پست
 و مکن به هر کار با نامور
 کیا کی حجر سر او کما قسم
 نوید و ده صد و پور و زار
 حراب دنیا و پشیمان سوخت
 قولای یا شک بر دور و کار
 شاه جوان هوا بادل شادمان
 که اگر دخیل انگن و شیر کبر
 در آنجس کو نام کو به حیان
 بان لب کب نام و نعل و نعلو

کلاه که البر در سر فرار
 ای ای ای سینه ی زکنا هم از
 نه کسوت مهربان طی
 تو نهادن نفس خاتن طی
 ای یات کامی پروا اگر
 تو مردیست عقل کی جوت تر
 بریزدلی همگی هر بد و غم
 به بوی که ای کرد و ز رن
 دو باره طی قوی و می رن
 کردن گمایی پادشاهی گم
 سینه سامی حب به سیرین
 تو منت می ای جان و دل به طی
 به که که گمیا ز دل اسکار
 که سخی او به مردم و دسدار
 سیدین سام مهربان بشمول سعدان باز ارکان
 در شهر حسین و مرسمان و ن باز ارکان
 مواجد

۳۱
 پری نر او و نعلین و نعلین حسن و جمال نام
 زدن سبب و نعلین خانان و نعلین شاه حسین
 بر زبان کام و درم نر او و نعلین جوی و حشود
 هوا جبهه و نعلین کار دیوان نام تو بعد از نعلین اور نام
 چر بر او کو لکی روز و کمر روانه هوی و نعلین پیر شتر
 عاری بر سرین ده کلیدن روان هم کاب و لکی ده کلینا
 اقامت در کربلا شریفی و نعلین بوقت سحر برده مولی روان
 جوی و نعلین شریفین هوا کاروان پیرافات نعلین
 و نعلین معفور مرغ نهاد بدست و نعلین نعلین حضرت شاه و شاه
 که نعلین مریدان با نعلین نعلین نعلین نعلین
 نعلین معفور جوی نعلین نعلین نعلین نعلین
 چر بر او و نعلین نعلین نعلین نعلین

جهان ہی جہت جلوہ گاہ
 موی یا دایم سربک چین
 مٹی کون ابوان سے لی تھا
 مٹی کون بدلی ایسا بن
 پر بادلی کر کی خیر چشم تر
 کدت پودہ گل ایست و نواز
 غرض رشد عابدی تو نصیب
 مٹی سوسا درینہ و زلی کیا
 نری پھر ہی ہی بہت سوار
 لکھک دہی ایک ان ایک
 کروں وصف کی اوس جواکھا
 سمنی یوکل ایدام سمنی مدار

مٹی ہر دمان وہت و لسان
 پر بدعت لوی کرانی جان
 نری سربک نامی ایسا
 تو کرما جڑ اندہ فصل سنا
 مٹی کرانی ہزارہ ایک کچھ کر
 بد فضا نری یوسی ہی دراز
 مٹی ایکی ابواند ار و نکیا
 دمان جاکی فحوس مخلوق
 رتب و زہی چشم سیکار
 دہ لایا مٹی خد سے کر رہا
 دیر و سچا و قوم پندون
 دہ دہر سمنی حکمی رہ بر شا
 ہند

که نبرد اوسلی ابرو گمان ده مرگان نبرد اوسلی گمان
 دو چشم خون ساز جاده و نزار دو صد و تیرا گن و نزار
 ده سحرین جان نواز و نزار دل و دروید اکی و نزار
 جوان سپی سر و بر حبه مند ده رگ مد و نهد حبه مند
 جان اوسلی خیره سحر و نزار ناپان عین بی سکوه نزار
 سبک شکوه کبوتر شفر خسته نزار و در اکی گسر
 ده خم نشه جم سحر و نزار بق مد و نهد و نزار
 ده سحر حبه رند گمانی و نزار نه سحر و نزار گمانی و نزار
 ده رگ نمانی سحر و نزار و نزار سحر و نزار
 کبوتر سحر و نزار گمانی و نزار کبوتر سحر و نزار
 نزار جان و نزار نزار جان و نزار
 نزار گمان و نزار نزار گمان و نزار

که مریم ز کیمی سینه پیش بر
 سر کیمه ایی ویدار سبب
 بر بدخت و نوا حرج نهاد
 نه معلوم نهاد سکوا احوال
 قدام بر خیزت ماه منی
 که او می ده کیم سدی سحر
 بر راس راز سبب کوئی جف نهاد
 نظام عرض نهاد کی انبیا و
 همه کیمه کردی از زبان اینی بن
 لباس مری کوی ده کل مگذار
 نو دوا نه ساز از جواهی کر
 بس ای بیوی هم ملکی سینه

در آورو دلفی هوا بباره کر
 وزارم که تو کمالی غریب
 به کفای سید موسی دلمی شاد
 اوسه و بیان نهاد کیم هر صبح شام
 او و بر دل لید پر خشم و راز اینی
 کدز کب روی موسی نوران عین
 که نهاد اوسه بوسیده سبب کیم
 و با اوس بر سر او کوسه جوار
 توده که به موقل کی جو لبند
 حسی کام اوسه سبب سبب
 تو بیطاعت کیم سبب سبب
 سبب سبب سبب سبب سبب

گل زین

خون بهی زمین کام ای کلخوار
 طلب بهر دین نیستی می کس
 کجا با ده نعل کوفتوش کر
 نفع بی کی او نیست نه دلیلی کجا
 مری با پس نمر کی نمی جاره جو
 سوار بر خط و حلق دور و ما
 ای شعل می شب می دانی گام
 زنی نام عماره سعدی مار مار
 سحریات و دولت و دریا ام طاعت کت حیوان
 داوود سینان بر جفت رو و کوه
 سحری آتش با جوش سحری
 کجا سحر سحر ایکی می شود
 حضور نه چینی بعد فردشان

کی بختن سام نیکم ز رز
 بهار کون بی به خسته جوان
 که ای شاه میرا بر او می آید
 بی تا جری جبهه این روی
 به او اوس طرف پرو میرا کرد
 اسب از دهنی به شام و لک
 مراد بی اب برای تمام
 بهر احوال ز رینه و ز کاکب
 به سکه بخواست و غفور حسین
 بی نامور کو بغل بین سیا
 عطاکو اوس به غمت لی قیاس
 کی س قیاس بر بر و طلب
 بهر شاه شاه بهر دگر
 بهر بولاده سلطان بهار ارکا
 دیر و شجاع دهنر در می به
 تو بس ده کی شام بی به قوا
 مر می با به رنج می با به می کمر
 که حاصل کری ای با دوستی
 که ای حضورش و دال کرام
 به سب ده قصه بر سر او کما
 کن مر حیا صبر ار افسر بی
 او را یک غمت حاصل شد بی
 شای به ره لطف سی ای بی
 غمت بی ای به غمت غرت

ہوا کی ساز جیٹ و باب
 کی دستہ کل پر چکرہ کان
 ادب سی کپڑی نرگس زین کو
 غلامان کل چہرہ آتش غدار
 کپی سام ویا نشانی کو شرف
 وہ سامان با قوس بادشاہ
 شراب مصفا و بیک سرور
 اوڑالی کپی و لی شتاب
 کس کی چربخت کو دی خبر
 چربخت اور دکان چربخت
 قیام ہر دو دیر سر قنبر
 نظرائی اکتبم رکب چمن

بڑا جام گردش میں چون اہل
 می سوسل فخر طلعان
 سوسام و عفو رب کی نظر
 می ہاتھ میں فخر زر لکار
 کپی نام کوٹا کر ددن حجاب
 وہ مست طرب کرم شہر و در
 نواہی معنی وادار زردو
 قرار و سکیمائی دہوش و باب
 کہ صبا ہی شہ کا بل نامور
 شوق لکھا ہی دانی اوہل
 نہان ہو کی مٹی و مان کتبہ
 جہان کلمہ اراں سہمی و حق

بکای بر بی نام کی جولای
 بر نرا اولی کر ای دستان
 بر بی محو کی رخ خوب
 ده چشم اولی هم چشم عالم
 ده تصویر فکین کند پیا
 حبیب و صفای صلی ده
 ارمان نه ای جو خوشی سر دیا
 جو دیکه ده اولی رخ انسی
 بر بی دخت کی خوشی بران
 نه سبوی دل اور نه بی توان
 بر نرد و سیه بر سیه کنی
 قسم همی اینی ایمان سیه
 تو دیکه جوان برت هر ماه
 حیات نصر بر بیون مفرح کنان
 ار دین حور کی خوشی اولی
 ده لب رکش معلوم یاقوت
 ار قمار حلقه نمودی رما
 حبیب و دیکه اولی موقوف رب
 تو بر ادب تا لب کو سیه دیا
 بر بی دشت عشق می ده حبیب
 ار قمار کسودل و جان سیه
 موی سحر قیام ده و نسای
 مر کبایت نه کیا توانی کی دوش
 که دوش موی تو بر جان سیه

ابدی

کیا کی رہی ہے تو رستی نہیں لاک
 پہا، پھی دام میں لاک پہا
 جی سہی تم تو لی کی رہی رہی
 وہ بولی کہ میرا جوی دل رہا
 تو ترس کی مانند حیران ہوں
 کروں لاک میرا گرفتار دام
 در اصرار کہ تو ہو لی قسار
 لہجہ بدشیت منی وہ دستان
 جب آخر ہوا در زب و شام
 لکھتی ہی در سہ و مدد کی ہی کیا
 پر کمرہ خود رشید قدس ہوا
 دل آزار چشم اور لب و منہ

تو ہو کی مری تہی ہی چون کس
 رہائی ہی و شوار اب مرکان
 اس پس ورد کی کہ تو چارہ کار
 بعد غم کہ وہ ہی ہی کمر پر خدا
 طرح زلف کی تو برتن ہو
 جو دختہ ہی ہو تو گردن ہو
 بس اب ملکی اوانہ ہی ہو، وہ
 ہوئی دم سا نو گنے فاک دکان
 نہ صین یہ حصت ہوا در سام
 کہ الیادہ ہی ایک سب و رہا
 لکھ اندام مست شراب غور
 جواب قیامت قدس خراز

یل نامورنی بند چاودین نه ای مه پر پی وقت فغور مین
 بریزا و معنی نه ای اوکی لی نه می دوستی به بوس کمانه
 اوسه دیکه را و زنی اولی کیا خود دل نی بند الملو بی خوش
 و می خود می اوسه دیکه دل را را کو سقرا می سوس
 و را بهوش ای تو کس خیان کیا دیده را را نو خون فشان
 ده سخی رسیدن فرصد و سخی خانه نسلی کی سام کو
 و مان عالی می ارم افغان هوا طرح دیر نسان کی زبان هوا
 هوا باده باده اسان صبر هوا جان فانی او دمان صبر
 نه پاره دلو در آتاسی نه پی چشم را رسنا فو از
 بر دور کسی رات ساری سوس هم صبح یک سقرا می سوس

رمنی نام و زنی را در دمان
 سخی را در دمان و بر بودن نام هم گشت

سیر طارثه چمن پیش سام
که رهنمای شکریم بحرگاه
سوار سب بر بنوسمی بارگاه
او پنهان راه من شور و غل بند و نهان
بر این فتنه سه دجین و هزاران
روان سوخته نرسومی مرقدار
بر بدخت و دد و نرمانی نظیر
جل نوار لعل جا به چشم
سه آتی همتی هر دم صداد و دین
که نه نام و نه نام سیری طدار
فرستاده بادش و زمان
بر بدخت کاهی بدین کشتان

۲۶
به لاماته با نور کامیاب
طالب بکلوای کرد فرج کما
ستایان سوگرم زین کلا
نظر ایک جزا خیل جوان ضعیف
لعل زهر ایک کوشه سه نوسان
بر اینک و دجورم هر یک سب
شمار و نهی حسن طراح ماه منیر
زین جوان قدیمی نام قسم
کما ساسانی با غم جابرانش
علین منی دور مثل باد سبار
سرد بول که خاموشی اسی ببلوان
که خطی ریاض ارم کوی و ابرخ

سمن زاری نام او سنان
 جلال فی فضل کل نون
 و دمنقہ وہ رہی ہاں سیر کو
 غرض یہ سوار بر برفت سکا
 یہ سیر وہی سچی آفتاب
 کج خلد برکت معفور چین
 ہوا افریں خوان نہ نامور
 دیا جام دی تری اور رکست
 ارادہ ای او پناہی صد گاہ
 شکار اکنان ہون تہن کرین
 شتابان ہوی پر سوی مزار
 لئی ہر گاہ و سلی امتیاسہ

تبار و سلی ہی علوم و جان فرا
 نیلی ہی وہ و تبرک دل مدار
 وہ تو سہمی اب میں الہا مجو
 اید ہر اہ ائی لغو خوش
 ردان پر ہر سام مل سویت
 رہی بوس حاصل کج ہر وہی
 مٹا با او سہی با کرو فر
 کہ ائی نامور زو خسر فقا
 کہ وہی روز نکست ہی ہر
 بعد خوشدلی سیر صحران
 ہم سام و معفور بدست کار
 ہوا کر دیکھ اوسی صحران

هوئی جاک متغول سید انکلی
بلکھان کرفا بشیران پوئی
صبت کورو او هو هو می همدو
بلکمت و نام بل شیر کیر
رین پرکرا اسپ می او جدا
که می در کسی سرور او صطراب
خانان به شہی که او در دست
بہ سج می که کیا جانی ب ملک
کہان یو ملک اکر و جرج نقیب
سحر می جہان ہوں دہان جو
بہ کہہ کر ہوا نہ روئی شہر
ردان ہو کی حب شہر

خدت انکلی اور حجازی
ہر بران لکھار دیران پوئی
ہوا دشت میں دجلہ خون را
کہ نیا ایک صیاد کامان سیر
پہر ادیس بہ معور صی می ہا
سنن ٹھکو قحرا نور دکی ناب
بہ کیون کستھا او اسر د
کہ دلے می بیماری سید لان
نوقت کہان ہو ملک نام
نہا خبر کہ در میان لائون
بل شیر و لکھو دہان جہور کر
نوبہ نام بل رب ہر ہو سوار

شستایان هوا سوئی باغ پر	می یاده که حرفان پیشه شتری
هوار دیز بد جلیتی جلیتی تمام	ولی ره نوبه و کین تبار و سام
برایک کام بر سام تبار و نگار	فغان کین تبار و نام یار بار
ز شب نره نین آورده راه	مردزان و نام شعل ماه نین
و نام جلیتی کین تبار و نام	صبا و دنیا خنجر و نام
بر بدخت کما و نام و نام	او و هر سو قیام و نام
چون و یک و نام و نام	و نام و نام و نام
کیا یام و نام و نام	سرانگنده و نام
یک و نام و نام	بس و نام و نام
که اگر ادب و نام و نام	کیا یام و نام و نام
سنا نغمه و نام و نام	سر و نام و نام
نرم سراب و نام و نام	ب و نام و نام

که می میری بحواله دل سیراز
کمان می توای مری درام جان
نری سانه چای جلیه کانی
مهیای صحنای کلکون نمی
سر که خجسته اندازد از افروز
تو چهلکویا مری با بس آ
جوسجی به اوکی صد کسی رود
مرکم سر بایان برده سیر
رپی اوکی ادا بر لب کی نو
بر بدخت بولی که نه نشین
هوا فنی جاب طراف تمام
و هم ایستادن هر کی نظر

نیت روزی حینم زار بکار
کمان می توای و مردی
بدان ماه و آه سه کام
ولی حوزل روز کمان نمی
صدالی می اب و زار هم کر
نمی دایم رخ و الم سه چهره
هوی بند و از قانون رود
هوی دوهی خاموش سیر
او می اوکی فنی به هر کی نو
مری طرح و دل داده می کمان
تو نام ایستادن بهر طرف
هوی سستیان شک فخر

جو دکھی تو ایک نام نہیں دین
 ابد برد در دنیا کی گرفت سے
 بر بدخت مٹی تخت زر
 عجب ایسی طرف اسرار سی
 پریشان ہوا دل اور چشم نم
 کہان ہی میرا وہ نہر
 دانا مری لکھا شش ابوالحسن
 تو ہمیں ہی سکھنے مانند کل
 سخن چہ برون کی خوشی
 در کھنکھ اپنا دین سر جفا
 کہ یہ وہ ہے میرا ہی دھستہ ہون
 مہی تو عزیز یا لرب کی
 خوش ہے پی روغن خراگروان
 ادھر ہر لمحہ بر پو و حبس
 طرح ہر حسد کی حرف بر
 کٹری ہی وہ سا غریب ناز ہے
 یہ کتنی مہا ناطر پرالم
 بیان ہی دلارام آرام جان
 فہم رکھ کر تباہستان بن
 ہم ملے مٹی بیان فام مل
 تو یا دل اور عابد مست مویں
 بر بدخت مٹی ہی مٹی یوں کہ
 نہری دام کسو میں دل لہو میں
 جا بسر و اخلص کی لاد میں

برید جشاد ان بوی و کمر
خوشی سی با پیر بر نراد کو
ادسے جاگی لانی وہ انوالنی
بریدخت لی لب نعل می با
جایا اوسے دمنیدم جام نی
صم سانی و نام سانی نیست
وہ کہنی نی لوکھا نوی دریم
وہ کہنی نی تم غوار و موسی
لانی وہ غبار رخ سی
کمی بر صم لب و جامی نی
مسیر بویا یار و وصل یار
بوی کا مران بادالی کی

مولود در پیر و دل پیر
کلی انوال سر داراد کو
جوان جنگی است سنانی
لب نعل بر او کی نو
سنا یا اوسے جو دخت لی
وہ دوتون می غیش و شریعت
برستنا سر لاد می نو کام دل
برستنا یون سمع قوس می نو
وہ زنا هم لب لب یار
کلی لب صم لی لب طعی نی
بر ارم یار ارم و کس و کس
بوی لب سر کامرانی کی

به محبت نهائی دل چرخ نو پند نامی سوزی غیب پر سینه جو
 آریا جس دھو چمن دارا به وقت سام دروستان
 به دست و قد و قامت نام در مقام هیچ نه است و مبرور
 سحر ادب نام ابوان کجا گستاخی اینستان سب
 خون می بود بر سر ارباب که اینی می اینک باغبان اکر
 بگردان خیت اردی کجا به بولاک اکر دسدا و دین
 نو پوشیده اگر کسان من را بس می است شمس نهی
 به سوختی قلعان کس سر دهم سوسید بات حق می غریب
 رفایکایان شاه کجا بچگون اب می کیش
 سر کینه خواهی خود کجا ادسی جوان لی سرخ اینی ادسی
 کیا بر سوزی شمس دوان کی چشم تیرک کلکون روان
 نه به می گوید و می رویا نه به ولی می اینک باغ راه

نه مهر بودی صم سے جدا
اسے سرع میں نہا رہی تھیں
ہو آم لی شاہ کی ہم شان
کیا تھیں جیستہ تھیں
کہ شوقی سے اسی بابو و جہان
سحر از رہ تہ خوف و ب
طرح موج دریا کی جھوڑیں
دلکشی نہ بہ راز ظاہر کیا
کردن کیا کہی تھی دل
مزدت سب کی بجا از شراب
ہو ہی بزم ہوا تھی سب دہان
وہ ان ترکان میں اور نام

۱۱۵
دل زار تہ شوق میں مبتلا
لعل شمع دجاہ و جھوڑیں
پیدا دہا لہی سوس کیستہ
کیا ایک محرم کی بون گان میں
را الی شب باہنیں سرواں
کیا کسٹھی اس بابو کو ملے
ہو تہ تھی سکی جین تر جین
لعل شمع دجاہ تھی اولیں کیا
جو ان میں تھی دشت لہر
کردن قند و مسکو کمال خراب
ہو تھی جلوہ گرا تہ بستان
تھیں کمالی ہم بزم ہی دہ تمام

سرد معنی و حیات	بجایی نهادن و در جام شراب
جو ردش نمی اوس رم می عام	و منی نام می رود شش را نام
بر او شش جستی با و کما	نویس نام کو فیدر نشه کی کما
نئی و بیتی شلی فرمان پر	لغا اولی هنی ده شاه ویر
نومی فصل اس سلو انورد	کئی دهم حرت می سب جو
نی فصل ای جو دو لعین	نوما که بعد ان پی پنجا دین
جود حال و ملک جو امر دین	نوفو کاله امین نه کیوان لوا
فرم کما کون می سب جو	سب کما می خاطر را برین
جو امر دسام سرمان می	سبیدار را کونست و می
کریا و تو جو نر می سب جان	نوشه منو جهر کنی سب ان
ایده بر سحر شکر کی شمار	زبا کس جانن کلیم تحت جوار
نه فایم دی چین تر کمان جی	حزب و جبهه مدنی دوران جی

در سب

۱۴۱
 میسر شود ای پسر خورشید وین
 دین محاسن یک کبار دین
 به بود که سام نریان می بون
 منوچهره شاه ایران کی کو
 سخی می شد هر که کویان
 زون قلی و سام کو کمان
 کجا هر چه دوستی که این صبی
 عیسا هر چه مجبور شود از زبون
 ستم می رود ای را او مفاخر
 خدا کی فی ابی اعظم کر
 نه چینی جان بخش العظم
 کوی منوچهره کوی نوران می
 وضع و بلند استوار دمن
 دمان باند که سخن بیجا او
 کفار و کجور که دوستی
 آمدن غم و حسرت سوزد به از اندرون را و من و درستی
 خود را و درون و دودن با فرشت نامه روز پیش با و شربت
 و سیر لاسل ای بر این
 او هر دل که فارغ رفت و دنا

خزان رخ بلفتم اولکودان
 زین و ز کیم نهاده و صفان
 بکون کی که هر خطه و نفس
 جودت کما و بین نهاده و کوی
 حراره و راری و شور و اه
 نه نه که اوس کادم نام و دلچا
 و ما مکتب تا به شام و سر
 که یارب را فکهور اندازد
 که یارب را فکهور اندازد
 و عا اولی اضر نه می حسی
 و عا اولی اضر نه می حسی
 عرض المیوس کو یانی کما
 عرض المیوس کو یانی کما
 نمی رات صفتی می گذر
 نمی رات صفتی می گذر
 نصیوق نداننی املی دون
 نصیوق نداننی املی دون
 سلاسل کو کبر سگسته کما
 سلاسل کو کبر سگسته کما
 اوس و کما کرام حیران هوا
 اوس و کما کرام حیران هوا
 که تو آدمی را دها یا پرست
 که تو آدمی را دها یا پرست
 نه نمی

به کسی ملی ده بیت کشته
شاه مورخه و دوا کرام
مخرج مرانوم بی الجوان
نیز با قیلاست سی
سپاس جانی چون بھی می
نوی توایل امید برینهار
کمی مرایاب برینهار
توالت و در که دلو هر صبح و
نمود و حلیه ای و دوز
به که کر که او کی آله طعام
سرودی فعل و دوسو کفار
بنا با مان شبش دطرب

42
که با مرایاب پادشاه
بیت جاسوسی و کلام
نیم ستمی و بر دستان
ارقا رخم نیز می فرستاده
که تو شفا ای پر بدخت بر
ولی دل می میرا دست معقرا
نه ادیکانک معقه تک منار
که بودی نیز ارجه کردن طعام
نویایم رمی تحس ازین روز
مواد هر خوشی سی و نان و در جام
ناتانی کلدور دوسو کفار
رمی نیزم عشرت روزه و شب

جوز در چهارم هوا جلوه کرد
 و در این کوس برق قمار داد
 سبون بر این لب با پیش
 قمر جانی ریخت کس نام کو
 قمر جانی ریخت بر او حیات
 او به نقد ضریر بدقت
 خونی حلی سیمایل و چند
 بر بدقتی انک سیمایل بر
 نام بر و سیمایل حرام
 به او از سیمایل نام بر
 بر سیمایل کی او سرف جوف
 به بولانی نام بر نفس

نیر می بحر می نهایت مقدار
میر می در به جادوی رود می خیار
در خانه کوثر ستالی سیه دار
هم بولی بر بهشت ترک قمر
نیر می یار عالی خورشید می بار
کمی بر می کسوی خورشید رکنی
عکس بر آینه دل میرا
خا خوب لایا تو سر و وفا
نیرا دل می ایستاده در دلداد
میر می و کسلی منی کس کدلی
میر می ده دلداد نیر می ستا
کلی ظلم منی جو شید استوتی

43 نه نه ضرور دارم کلبه سهار
اب ایام تو غلطی را که راه دواز
که همان میرا سوختنی و میرا
کلی کام کیا طبع این نامور
نیر می دوست و دلداد خورشید می آ
صدوق حصار بر رخ علی
هم می دعوی عشق باطل میرا
نیر می جانی نه محلی مر حبا
محبت علی سحر می کس کس می جو
میر می حاصل آب طبع علی
که ناسد میر می ده خوف
نیر می عشق می صفت بر او سوختی

مہربا جان اور مہربا سببان
 ہوا ز دل میرا لب لہار
 ہوا تو کفر قمار بند گران
 اوٹا منہ نہان ہے ایڑ چھند
 مری وصل کی زہریلی پیسوں
 یہ سکر لہجہ ہو سناں کو
 تیرا بندہ ہے خوابان ہوئی
 تیرا خاک ہوں نہ برباد کر
 نفرت و دراز پی ورسی چھی
 وہ بولی کہ چھی پی پی دوستدار
 دیا منی دل چکھو وندار جان
 دلی چکھو یا محبت یہی است

ہوا کتنے مہربا سببان
 مری جسم سی خلق کی کشت
 ہوئی میاں سیرالم ناکستان
 کایا کردن کرد و جنت بند
 نئی یاری باس جا انوس
 یہ پیسہ دیا ہر دلارام کو
 دل و جان ہے طہ بہ قربان ہوئی
 دراز کی علم خوار پی است و کر
 کمر اس کی منظر کر چھی
 مہربان و مہربان
 خدا طہ بہ کی پی اس با جان
 مذکب چھی دوست پی پی دست

۴۱۴
 کمان پریش جو ہوی مہول کار
 صورت میں کین جو علی نام بار
 کئی بٹہ خادیں مری بار
 مکی ہو قمر و سب تو غم کار
 نواب خیس کرم تحت بیک
 کہ ہر کہیں ملک و مری طلب
 نہ ترک خطائے ہوئی کہ خطا
 دی توئی کات ہے ادنی و غنا
 ادنی و دل مرا خطائے اندر و نام
 کی صیر مطلب ہو فیس تمام
 نہ اب ملک و خواہش نہ ملک و نام
 ہوا حقہ آخر توئی بانی راہ
 تو قائم رہے لکیری سے ہن
 پیری چون ہمالیوی ہر لکیری
 بہ کبر نہ ہر میں ب نام ہر
 کمی کوئی خانہ و نیک فخر
 رہی نام در میدان دورا خانہ بقراردن و عشق پر بدعت و بار
 نہ پائشیہ غنی جبکہ تار
 تو بہ نام باویدہ شکار
 سوی دنت واپس نہایت
 نصیب و مکی ہر بحر جان ہوا

دلیکی بختیوق چون پیر کرد	سوی قصر تانها بروم نظر
روان پیشتر سام رود و رفعا	دلارام سے فدر قلب جدا
نه نمونه به که رخ لاوی کیم	نه دوراه جو او سطرین نمونا
نه به صبر جو دل بهی یارسی	نه ده دل جدا هو جو دل لاری
کلی اه لب بر کیمی چشم تر	هوا چشمه جاری بر لب کام
شب روز تبارک و صحرانورد	بهراد لای ناسخ اوده درو
نه بهن و با و باران و مان	ده رعد خروشان ده برق صا
اونها تا بهور کیمی درج راه	ده بهی چشمه دست کفا
جراکاه مادای کج و مان	جو و کیم تو کیم و زلیه او ترا
انفات کری و مان هوا نادر	که به چشمه و سبزه دم طدار
بر بدخت کی لادون ابی جر	که جف مان به سام بل امور
روانه هوا لب هو بی مفسر	کلی کیمی اه ده مه طدار

هو بی

هونی مفعول اینی کفارسی
هونی رکهارا چونب کی دس
هونی سخت کریان دما دکان
سنتا کنی هر کر نه اما فرار
به مانند نرکان برعاشی کر
هونی بارکی صحیح کوزدان
هر ایک نام بر حشم هونی
کسار به انیا کیدان دست
و دان چلی سحر و نیا جود
که جریا بدی نیا نومی هسماه
که ده صد دم کرده بیکمان
جود یکی تو میناهای ده خیمه

نیمان هونی اینی زوارسی
نوامی نظر نام غنی مشکلی
بزا کوه علم سینه بر ناکان
نعل کر هونی باو با پر سوار
نیا نره دهنر دهنر دهنر
ک نومی صحرا کما در رودان
هر ایک خطه او دلارایی
نیا بایط دریا کما میدان
بزارب او کما نظر ناکان
به دلیق لغنی لای ده یک ماه
ک نیا نره کما در رودان
رودان یک کما کما خیمه

صدائی فغان و مہم پی بلند
وہ چشم او کی خونریز دل درو
حلا و کبیرہ کردن بر جنت کا
مہم پی با سر پہنچا کہی تر با
خروئی گما بولکہ اسی کھنڈار
وہم پی تو را اپنی اب شکار
ددا کہی کی گھوڑا ہر اپنی دہر
موتی مرہ زن کی مانند شیر
کہ احوال نہان ستر اکام کی
وہ کہنی لکھا ہی سولہ کرودہ ام
تیرا کہی سزا داد و ستر نام کیا
وہ کہنی ملی نوم عا شتی ویر
مطلب کسی کی بکھڑکے کام
کہ تو ہی عا شتی تو دیا جان کو
وہ بولا بر جنت لی دل میا
کہ تو ہی تو اوسے ادا تو دل
وہ بولا کہ دل پہنچی رخصت
نہ ہر تو رسی و ہی کردیت
مکہر جنتی بہرہ پاشی ویا
وہ چشم او کی خونریز دل درو
مہم پی با سر پہنچا کہی تر با
وہم پی تو را اپنی اب شکار
موتی مرہ زن کی مانند شیر
تیرا کہی سزا داد و ستر نام کیا
مطلب کسی کی بکھڑکے کام
کہ تو ہی عا شتی تو دیا جان کو
اگر وہ بھی جان اپنی تو ہی روا
نہ رہ جنت ہی او کی اب باطل
وہ بولی کہ اسی حسنہ و فحشا
نہ ہر باو پیٹا و گمان و کف
کے کی تھی مام کا فکر کیا

سہی عزم یا یحرم ای نام جو
 وہ جلی کو آب بنانے کی کسیر
 جو ان قومی ملاح بل نام
 یہ لکیر سے جان کہ بچاں کند
 کیا نام کی بوبکر اس بندوں
 غم و رخ ایسے ہواں ستندہ میں
 جی اب بنی قصہ بکارت
 وہ کئی علی ظلم کو اس نامور
 دی دیند اب بریا حد اور
 دسیر کند اب غمی تان را
 جو دیکھا ادب نام کی کر بکھا
 رنا کر کی ہر اوس ہر کی کفر
 کی طرح دادوں بر دست کو
 جی تھلون سر دشت و دیر
 ہر کام بیل اعلیٰ ہی ہدام
 رانگی سوسیل و چمنہ
 جی تہ علم درخ طہ اور ہاں
 کرنا کہ قصہ فولاد پیش
 ہونہ ہر جانش سے دل او ہاں
 کہند ای ہی قوت و در بر
 جی جیسے و سوار ہی جان سے
 سوسا ہر قصور و بخلوں
 کیا بران ای ہی قوس و ہی
 کیا نام بل کو کرفش رسید

که سوده دهنی نعره زن شیرین	نه چای که میجای پس کج کر
نه چای و لاله زنی پیرمید ریخ	کند او سی نوژی می صرخ
که در کار می کار میزند شرف	هر او کسی بر حلی فی مقام
که نهاده در او افلم کجی سیر	او نهایی بی بیگانه کج
با او سنی نسکری معز او	حوانی نو صحر بر نه کب
که میبانی بر بدخ فقور چینی	پس کجی بلی بدست مری
که ای فو حضور او را با کتب	بر بدخ سی بون تو میز او
و دان میبلی یک موقوف	نه نام دل خدای حسیام
سیرانی سیر بر دلائی دمی	که کجی او سی بر شکر کفن
بر بدخ سی و دان هوئی کج	بر بدخ سی پیرمید هم کشار
که وید جانی سلی بریم	مذانی کب عقل و لطف دلم
که وید جانی سلی بریم	رسیدن تو او دلووس دلم
که وید جانی سلی بریم	که وید جانی سلی بریم

بر بدخت کز دود فرخنده کام	دینی بی هم دست می سا کام
پوشی این کن کردوان شکار	نظر ای چندی مرادون سوار
جوان کی بود که این یار من	دیده ای دوان فکرت به صبا
سب و دلکشی کی هو اکام نماز	دلکشی می کس کردوش رود نماز
و می پیر بدخت کام دیر	سوار است بر بهر کی ماسدیر
ستابان موی سولیا باد رو نما	که تا فکرت صحن به بودم خواه
جو نزد یک سخی فونبر کام	نظر ای تنواده و فلوس هم
و ده خاور به بی عازم شهر صبا	پوشی دلکشی که به دست قرصا
ردان موی لکری و اصل شو	نصبت و کامی ده یکن مل شو
سرعت رزی با قوت کبار	هو ابلوه و کام ادرده لکار
ده تنواده و فلوس می دو گو	چپ و در عتی می با فروشنا
می و سانی و غم جان نوادر	پوشش و سر کما و خود ساز

هم نوشی که نمی خام نبرد	ده تنگ و دلت اقیاب
مهاد و حبیب و دوستار	تر غم سرا مطرب کل عذار
فراغت هوئی باد و نسیم صبا	کیاستی نرنگه دامن کوکب
کدامی نوید ملک و سلم	یث هجری کر تو نامه رستم
و ببر خود در بی نام ملک	سرا نه تو خید و حمد اله
ملک نبرد اسی حسر و نامور	طرح مهر و ده کی هون و الاکم
بل نامور نام حکلی هوین	سرا و نریان و شکلی هوین
مرکبانه جسد رس می نراد	کرامی نبار و حجت نهاد
کبا منی سحر زری صفا	ملک و وزیر قلوبی استما
بر نرا و منی جور و سر بلا	چیز ایا و رس خند و خردا
هردا نه و دولتی بیار جو	کبا گشته و بوی گویا ل کو
خوار و دود و سفت و بودا	کسی عرف خون ملکی کر کران

پیرایا خوشه سی سوبی بارگاه
کلی سیر تو پیر سمن زار مین
صدای ای زبانه ای بی
مرتب است به گوهری تویی
چمنی یکی یادوسته مهرش و دان
و زانه لیلیا عقد و رستا
محالی مر کا قدر تویی نشد
صدای مر کا صلیب کی خلصی
بر هر جت سی تی خست چمن
چمنی اوکی زوئی شو فغان
سین جانی چمنی چمنی عار
مهری ده بری اب زری لانا

که و مکنون این بی تیرام و
صدای طرحی چمن زار مین
روا جو ستم تویی خسته بر کما
سلاخی بی صوفی کی تجس
کلی تویی پانید سبک ران
مرا قید زناست و درین
چمنی ملو بی قید زری کما
پیرایا اید بر بی فقر و حصر
سست است اوکی بی رفق چمن
بیم اوکی رستی بانی چمن
که مهن نامدار گرامی تبار
مراوه ملا رام بر او کی کام

ہستی مخلوق است کہ بہار
 کہانی میری و امین وہ لکار
 و لکھی ہیں ہرین صواب
 کہ ہم اور حفور عالی حجاب
 رکھی دلے اب دور کون دو
 کر رہی سنی اور ہم ہو پیش و
 دارہ قسمی نہ دیکھ سکے
 کہ خوف کس کی ہے کس
 کہ دینی را حلقہ بیاں کند
 نہیں ہیں وراثت ہرمان چینی
 جز کی ہا معنی بہ شکو سناں
 عرصہ یکی ہر نامہ کرد سام
 کہ جب حضور سیدار چین
 و بحر و صند کو کر طلب
 کہ اس کی میری و امین وہ لکار
 کہ ہم اور حفور عالی حجاب
 کہ رہی سنی اور ہم ہو پیش و
 دارہ قسمی نہ دیکھ سکے
 کہ خوف کس کی ہے کس
 کہ دینی را حلقہ بیاں کند
 نہیں ہیں وراثت ہرمان چینی
 جز کی ہا معنی بہ شکو سناں
 عرصہ یکی ہر نامہ کرد سام
 کہ جب حضور سیدار چین
 و بحر و صند کو کر طلب
 کہ اس کی میری و امین وہ لکار
 کہ ہم اور حفور عالی حجاب
 کہ رہی سنی اور ہم ہو پیش و
 دارہ قسمی نہ دیکھ سکے
 کہ خوف کس کی ہے کس
 کہ دینی را حلقہ بیاں کند
 نہیں ہیں وراثت ہرمان چینی
 جز کی ہا معنی بہ شکو سناں
 عرصہ یکی ہر نامہ کرد سام
 کہ جب حضور سیدار چین
 و بحر و صند کو کر طلب

حضرت بیست کر لفظ نویسی
 مری سالت کر میا کر مثل قمر
 کر میا هر سه کر سخن نور دان
 بر دیت مری مواد ار
 دلی مولی محکم و مدد
 نورین مایه مایه تار و سر
 اردن امشب می ترس
 ادسی ایدین سخن رودی
 تو عدد در کبر موی جو
 نغاب کسانم تو می نشان
 هو اب سخی که امی لطر
 دو می که سحر و میان تیار

بنو مذمت کیم شنی کین
 مباد او بود از کون جوان
 تو می دوست اب چون تیار
 تو می شاه اوردده سبزه
 که اوس کل کوما ندید بهار
 سومی صلی ز دانه سری زود
 سر او را نشان والا تیار
 بعد حشمت و جاه و دینری
 که بی کیم رنار و افست
 راجع می غیر اکو بر نشان
 تو بو بر نریان می سام و سیر
 تو غیر ای هر دو عالمی و قمار

49

بری رو کا جو نہ تیرا ہوا
 خط می خط می خط می خط می خط
 جو دانا و میرا ہوسام جوان
 تو پیر ایک جان پر تو تین مکر
 بیان اب تو اقل حسد ہم
 کہ ہی مدعا پر ہمہ دور سپہ
 ہوا خدہ تیار نا دہ سام
 تو مکر کیا نہ برسوی سام
 بیج کہ حضور او کی تادہ دیا
 ہر نا خدہ تھون تو پیر سیل
 لگا کسی قتل و دین سام
 کی سی ہی بس رہنا چنان
 سخی پرشہ جین کی دشمنیار
 دہ بولا کہ نہ ہی تو راستہ
 ز من سام و پرست و سر علی و ستون و ستون و ستون
 سومی شہرین کرد و خدہ سام
 ردائے ہوا کی لشکر نام
 و ہدیہ

جو نزدیکی سچا تو نکرده‌ی
 جوانی بر دوش کوهر آید
 به بدخت سچا سپیدان چرخ
 دلایم بل شباهت بقرار
 قرار و صبور می دارم حب
 ستایان مرا سومی فخر کند
 نظر در برک طرف کی دانی
 مواء نوای سنج مرغ سحر
 صدکب و الا بوی و میر
 سومی ترک و ذایل نامور
 پیرایه و تر زیر جبهه برین
 صبا کی زبانی به سچا پیام
 کی می توانی بوفعور حین
 سومی خانه سچا بهیچ و غایب
 هوا اکتاف شب خشن طرب
 علم خورشید و مبداء اشکبار
 ندکما در اولی انب و شب
 چراغ سوخت و ال گردان کند
 نه بیا به بدخت کایدن
 لعلک نمی نثر و ای او دیر
 کما به کدر سحری چون بادیر
 و می نور و الا کبر و ادکاسر
 کما سومی صم جان حسرت
 سومی در کفر و لاله سام

که سیر هوا خواه نیاید
ده رگهای دایره اسرار
چو انگشتانم گرفت یار
وزیر خردمند تو کز طلب
که اگر دوان و پا کوزه را بست
شکسته گیسو نه نام و ست
بزرگتری به بزرگ طلب
تو می گوی ای تنه کار کو
کمی دن کی بعد بگور تو ملک
و با نسکی دستور می به جواب
و جب کو هم نریمان نیان
پیر اسرار کا کمی از کباب

خیم خرب تور و جواب است
تیرا دیان می تو گوئی دل
شعری تو بر فکر که از دست
دل کسی غلوت بی مقام
بر بوح بدوات بر روی
طرح قدی بولبی غس نیل
که حوائج میویدی سام رب
نهان از تو دست بردار کو
که بهتر می عا اهل اب برک
که هر گز نشی بر قریب صواب
بر او دیان کز سکران
تو نهان مشک تو می خزان

به می معلوم است که پس کردو
نمود کرده دو بگفته بود
به سکر هوان و غفور چین
نو که عالی به مات استقام
تا دوین دستور پیش چون
که امی نام در پای حسن است
درشت و پیه پیر و درسد
ده منها جوید انی مورد جو
نه منها می شکرد و بول
و ده معفر چین که با بد و پیش
سو شمر می آلی ده و سیاه
کس کوستان نام و طاف می

51
شغال کی حلقه کیم و د
توانند او می شمر می شکرد
کیا بود ای عاقل و دین
ستای کهنی لا جواب پیام
کیا شمر می سانه او می روان
شغال است و می کینه و
در از او که فضل کل بلند
تو همدگر او می مقابل منو
و لیران جو کوار یکصد هزار
به کار دید کار و پیش
از می فضل و شاعر رسال و ماه
جو سانه او می بولم بکار و کی

دینم و نگرین شمشیر
 تیری با همه سی و جوان
 تو موشاه دادم رسد
 به کسی که نام جلی سوار
 دلی دهی قائم بهی شد
 به ستودن دلالت ای نادر
 که بهان حب تو ایام نفع و طفر
 بر ما خیس بود اوس ماه کا
 جو جای تو بهان رهنمایرود
 اگر هر کسی حب ایران دیار
 جوان سکی لغز و دوان بهر
 حب کردن نام با سر و جوان
 تو موی نهی ده نرنگ کار
 از فضل ده و تو بهی پر سپر
 بنوی عشق طبع برده است
 که به کام مکمل بهی رنبار
 ده ایفا و عده کری رود
 بهم می به بهان و شید ستوار
 باقی دین شب شمع مامور
 خوشه سی تو دانا و موش کا
 از چار و تیری بیرون جوان
 تو دانا جلی نوی نجی و خیار
 و بهی عازم حکمت ان هوا
 حب کردن نام با سر و جوان

سحر کی نگار گاہ و حسنم
 چو حاصل بہ دریا چمن کی گاہ
 سوارا دن بہ یکدست لکڑیا
 سواران کا بل و دروان سار
 کہ جس کی مقابل سنون پل و شیر
 سنگھال کو بہر بہ سچی خبر
 طلب کی بہر دیو و غفلت کو
 تو تہہ پہنی لی دیو و بچہ ہزار
 بہ صبی پہنی کردان لشکر گن
 وہی ہو کی بہر کشنوں سوار
 ہوا تیرہ زن سام ہلکام
 جو مرد کھنچے ہم کسینا

۵۷
 شتابان ہوشام زرین علم
 تو دمان کشنیو کو کرامت کما
 لکڑیہ دیون کی خون بہر ہوا
 ویران زامینان وہ ہزار
 حریف اکٹھی بنی و پکیر ویر
 کہ ایسا سام بل نامور
 بہ بولا کہ امی دیو بہر خاشی
 سوئی سام جا اڑی کنار ہزار
 تو اولیٰ یہ رندہ کھوڑا تینا
 ستان ہوا لشکر دیو سار
 کہ بہت سی ادھی غری کی بندر
 ملی ڈالنی بڑ بڑا ملک ان

هزار دود و صد دیوانی مرگ	بفرسوی ملک هم کر گئے
لکا و افنی بد و لا در حدیث	سہت دیو گشتہ جوئی پیدر
اثر کمر گزرتا ہوا دولا بئر	ولی ناہک سلوان و میر
لکا جاکی حسن و لکی جسم بر	نوسند خشک ہوا در حکر
دو صد من کا ایک کمر نہاں	جوان بی سا کر زیدہ اوٹا
اور اوس کر سہی کستی کو دیا	اوتار کر ہوا بر دور و توان
سہوئی برق در باہی ششی ہوا	وہ یکسر مومنی ماہو کی شکار
پیر ایک دیو ایو ماہد برق	سر پادہ بولا دھنی سہ برق
کپڑا کر گاہ سام و میر	سہ چاٹا زنی سام ہلکی گوزر
جو انمزدی کچھ کر دہنی بیغ	کیا قیل و س دیو کو میر بیغ
میا بد و لا دنی کر زگران	سہت دیو جو طوار مار و مان
ابہر سام چکی جوان و میر	اودہر قلو س کر دھوا د شیر

دارج

سپه نشسته خون اهرمانان	دور لب بینی کم بکار و مان
نما و صد خون ده در بای آ	هوئی رود و خون بسکه بالا آ
53	ز بون سخت نهان بگرد و بوسا
نه زنه بینی طافت کما زار	ولی نهی نیست باد و سرور خوشی
ویران بیل و مکن و دیو کنی	موا احرار جفن نام
هوئی زنگ را شب نبره نام	نوی جلب مع خوف و نگر
بدر ارم بالای بستر کیا	خردران تهنی شغل ایدر اورد
لنا نعره با سبان حرف بر	بسیار هوئی و بونا با س
هوئی سعال و بولعین	کما جراح حب کارستان
هو اسام صلی کما دان مع	که آب و لادریل رود و مند
نه ایا نظر ز بر جرج بسند	هو کما ز سر و مع و غیر
بل بل نیکی در جسم بر	حیدر علی سنجی دو کرازان
هرادن کمی گشته اهرمان	

دلی بام کی سخن غالب سنبه
 رہا نصف جو نگر و یوسار
 نو دیون کا جگر مددگار ہو
 توقف بیان تو رہا راز
 لگا سہج سگی مانند شش
 اگر کوہ این ہی ہو کہ سام
 سہ کہہ رکھی دوستی میرزا
 بی ساندہ دیو تعبیر سہی ہزار
 فدو لکھ نہ حاصلی رہا کم
 نہ کہتی ز راناب یکبار سہا
 ہم معلوم کیا تو با با قرار
 غرض حد نصیحت کئی تہ بند
 چہ نصف شکر قمار استباہ
 سودہ ہی سر رحیمہ امی نامدا
 در اسام سے رام یکبار ہو
 دارہ خزانہ فرس میں قطر
 سہ ہوا شکر خال ناچار کش
 اردن کام عید میں اوکھا نام
 طر حبت ہی برای بون
 کہوں باوہ جو جوہ نہنی نا بکا
 سیر روی خوشوار شیت و ذرم
 کہ با دوست او کی یکبار سہا
 کہ اب بھی ہا ہے راہ قرار
 دیران ز ابل ہی رب کی خبر

میوی تبسوی خانه و مانع دهان
 ربا طه نه دیو لکاز زن
 نمایان بر اهلک نور سحر
 تو قتل و دقتوس لی بانی حیر
 خوشی رخسارم نه ده دیو بیجا
 شتابان هو اسوی و ریالی
 حشمت زان با بند و بون
 در دویم جزئی سدر و قوت
 بر اوج رخ بر هر ب صوره کر
 دو نکر قابل هوئی ان کر
 کعبه و نور نام بنا فر قوس
 سواد العره زن پرده و بوی
 که امی نره و دیوان بر عاشی کو
 کرد کوشش و چند اسب سرب
 صفتی ہی که سان او یی کی
 محارمی بد و کوسکیال دیو
 کرمی کی ده دیو یکا رجو
 نه لکرا و می را و کو
 که اسکی سخن سے دل او شکا و
 دین کی هر نره و منع و شیر
 هوئی بیان و ایران بر عاشی کر
 دیران زابل سے دیوان نر
 که امی سهر و نان زاعب تان
 کداسام لی کبر کی خوان

خطر کو نہ مایا در املین زانہ
 کرد لکھا ہی ایک دم میں املینا
 بہم دو بوزلو دور حلی تیان
 ہوئی رنجو یا خدیگ و سنان
 کیا چند دیون کی ہر چند
 نذر پارسے ہاتھ دو ملی ایا کم
 بل میل بیکری ارزوی کسین
 سنان کران سب بیکری
 بہت کشتیو کو کسا دازگون
 ہوئی غرق دریا میں دیوان
 کسین ملی دیان کر ز نصیب
 دیوان م بل کرم حصم دین
 کسی ڈال کر ادسی سر سو گند
 کمی دبوہد مارف رسد
 ہزار دن ہوئی فصل دیان دیو
 چ باقی ہی وہ سو جران کا
 نہ تدر کاراد کو انی نظیر
 ہوئی شکر ابرانی بدیش
 نو چہ ہزار ہی بد دیوسار
 رحمی اونکی باقی جواب دہ
 جب اردن تمام دیو دیوان
 دیو دیوان دیو دیوان
 دیو دیوان

نایاب هوا حد نور سحر
بسیار کو کمران چوئی دیوراد
به مژده کفای بکشتن نام
خویشی صبی کو زین بر کسا
بها و نسی این بهدوانان
فلک و نسی این بکشانای کسا
خدا کو کردن بر زبان باوس
دل و سینه کسج کراختن
کین ای بر خفت دهر
سال او نذر می که هو در او
حضور منو جبریس ددر هو
و حقایق غری و مان بدو

55 نو قلو و دلو سلی یایی
به شکر دل اولک عنوان و
مواث و مان سرور و دالکام
کبا سجده شکر و سنی ادا
سنگال و بود لک ناکان
به پربازی تازه لانا می کسا
سوار سکی محاکون فریا و رسی
کبا سنجی نام بلانی روان
که بر زلف دریا بی می مری راه
برای نیا شربت نسیم تن
طر برای و بار دنی بهور پل
مان نمی که خا ریح و غوب

بهر حال کمی در آن نشان	بود آن هر چه فیصل اب روان
میاد استهکال اوی ابر بر	منهیب می تپش جویم بشیر
میوی بدون و در آن کسباد	کمالی به وحی طرح دل روان
غنیمت می تپش استهکال کو	از غارت اکی زرد مال کو
او شایع است در روز در	که بر با قنات جوئی بکدر
سوانزه زن دید بان دیر	که از پیام بی امکان کسیر
درا دیکه اگر که با چشم دکن	ودان است ای دیو بعضی
مگر به استهکال جو کوار است	که هم سبک گوهران بار
حذر کجور است که لی بار	عقب هر سه دیوانا بار
به نام دلاوی سنگ کس	مکان دیدوری مرا خدا
استهکال ای اینا مانند کوه	که سوکوه نیست سخی سوه
ده ساعه اولی اند کل بمنز	ادری خلی سرتک نه بر کز

جو غزل یک سجاده کوه کران
 هو العرو زن الی دیو عین
 صفان کو کی بود که اسام کرد
 مری الی تاب زلفت کس
 که هویت دیوان روی می
 کردن عکبه گزده خانی جل
 خا و باغرا پیش می روی زور
 کردن عرف و باغی می پهلوان
 جواد کرد غلواد کرد و میر
 که پیر که اسباب بر کشته دیو
 سبب طبع دیوان حکایت
 بر ادیس کرد غلوادی می کرد

56
 تو بهر مو کیم مرتبان بنان
 که مرزان هوا اوس در باغی
 در ادم که مریا پس است
 جو طبع فغانی موطات کس
 جهان می کوی میرا عسر شبن
 خردار انا هون و کیمه اسفند
 سحر می کوی ملکوتی مال نور
 اردن طبع طبعی مایان
 به شکر حوشان هوا مثل شیر
 تو سموده مت ارضان و دیو
 کیم عامی کشته دور دین
 سونیا دیو ناک و ادا صفت

قومی بچہ چپ باز ہوئی کران کوہ دریم نراز ہوئی
 دلیکین سہال کی جسم پر دھندلے بکرے ہوا کار کر
 لڑکے کمر کاہ تلواو کو اوٹھلی کیا دیو بیچار جو
 سہ دلیک تویر سام کی دوڑ کران کر بار بار اسکال پر
 چھٹا تاسہ پہ اوکی فوادیل دکنہ نہا پند دام اصل
 کب لڑکی بد حسیہ ہو دمان سو سی سی فلو سی ہوان
 وہ استادہ کشنی کی اندر ہوا دکان قائم آیت نخر ہوا
 کب زور ہر کب کی ایک بچہ ہوا نو سی سی مہ لہر زرباب
 ہونے عرف دمان فلو سی ہوا دلی سہر فلو سی ہوا
 ہوا جان براوس ہمدردی دکانا کران بارسی ہوا
 لہر ازرف جویا سی وہ دلو کونہا جیا اب روزان کر
 جہ رات کرتا نہا کر سہت دلیک ہاری ہوان
 بر دلی

سده و صد تو بهر سام حیران هوا
که ای کردگار جهان آدمی
خشی عشق و ده قوت و زور دست
سز گهر و دین سو یاد بودمان
پیرایک کریم را اسفحال بر
منهاد که فانی گشتی قرب گز
ردان حب که کریم یار دگر
یا اکت گشتی کوسر بر او نهاد
و ده گشتی موی عرق از دانا
که دینوی بود که از دل
مژد و ز بار و بر این سکو
و ده بود که بوی نیل و نیل

مناجات خوان سوی بزدان
سنایی تو میرا میوید در گنبد
کردن نا و اوس دیو کس کو
کیا اینی گشت کویلی رود
ولی می اسفحال بی بی مسر
که سلی و می سز حیرت گز
نه اب جهان سواد بود
پیرایک می جگر کس بس
موی مردمان طعمه مایان
سوی نمانه مشک سز می اصل
که ای گناه سز هم می اکی گوه
خجور دین طمی زرد این سلی

به شکر سے پر سام علی تنی کیا
 کہ وہ کیوں تماشہ مری حبیب کیا
 کہ دون منع رالی میں بس بقدر
 کہ دریا کی خون مویں میں خود
 کہ دون سانسہ دیو کی دھار
 کہ دایم جہان میں رہا دھار
 دیرانہ نم نہیں کرو سجت حبیب
 کہ دماغیہ دیوار او دل آئینہ
 جو ہم صبح و شہر سے ہو گیار
 تو ہونا مری رکن ہمارا بدن
 اگر لہان مویں سے نہ ہو گیا
 کہ عباد فرکار میں رہے خاک
 بری کا لہجہ خف یہ کھا شیر
 کہ دل حبیب جان ہو اندر دیر
 مونی کرم ہواش کا زار
 کہ لسی اب دریا سے کھلی نزار
 سرد سنیہ دیو ہیکام حبیب
 مونی دھضغ و نشان دھضغ
 پہ سیر صوبت کی پیران کار
 نہ لہان کی حیت کڑی کمر
 رہا ہر نہ طاف بہ لہان کو
 بعد جو سلی ہر زبان کو
 چہی غلو سی گر دھلو اور شیر
 دیران حبیبی پلان دیر

موسى شكر و پورا دان و دان	موسى حمد اور نيز دستان
سبب و پو کشي نه منع نيز	لارم بار اركي د سينر
سوي قلوک ايا قير غم	لک لک لک لک لک لک لک
دوشالي کن دو خانه حرب	لک لک لک لک لک لک لک
کمران توان شر د پور	لک لک لک لک لک لک لک
رندار سرجه سام ننا	لک لک لک لک لک لک لک
تو خوشي مولى دنا لک لک	لک لک لک لک لک لک لک
که ده رد نو خيد مورک	لک لک لک لک لک لک لک
لک لک لک لک لک لک لک	لک لک لک لک لک لک لک
دعای نه پير جاسمى لک لک	لک لک لک لک لک لک لک
موجک خوا طمان لک لک	لک لک لک لک لک لک لک
سهي غم جو خوش هوا اب سر	لک لک لک لک لک لک لک

هو می زدی تو جز از آن
دلبری که درون شمع نهان
ویرانه رخسار و چاک
بیز کردی و نسف کمال
نورس زلف و ریاح با گل
بیا معنی بانی بنده و نور
کدام نامی زخم حشر را
بر این زخم نادر و زخم
ده سر دیو در میان سلطان
نهار زخم صحر تو بر ده ادا
کردن نیر باره حکم اکی بار
عجبی است که به بهانی زخم

چنان می نهادن کیلی او را
به کعبه زده تمام بل نامدار
دین چرخه های زینت بر دوش
که گوشت ای دینو بر مژد زانو
در نه تو می آید دوست اصل
که تا عرف سود می بل نامور
سنگال هر دین که در آید
که اندام او را می پودر است
دلی بل نه بر سر سران هوا
ولا در نی بر دوش بون
و به بول که از سر در نامدار
تو می شمع بر خطه بر فاش

ادبها اپنی دل سے خیال نہ کر
تو اسے بیان صلح منظور ہے
وہ بولا کہ امیاد بونا پاک دینی
ہو انا ہم الفصہ حبہ سنو
عفت کراہی پر شہر
جو علی میں بھی تو ہر دور
بس اب تو ہی گردے میں آؤ
بیانی جو کفر سے
اوسے داؤد بنی دانی کرکے
رہ لطف سے وہ ملے ناکو
سن بیان عویں سرسبز کو
سنگھان اور نیکو نگار رہا

سو میں شہنشاہی ہو تو اب نہ نور
میں توروہ رستی دور
رہی رہے بعضو سے بعض
سو میں باطل آیا دہی دیکھو
کئی رزق دریا سے جاری
بہ بولا کہ اب مفرغ نہاد
کہ تم ہوں سو میں کوہ چلی رہے
تیرا وہاں ہوا خواہ دغم حواز
نہ پھر محض صادر ہو کر خطا
دہی دوسری سہی بولگی یاد
سہ لہر لکڑی ام دو بونہی
میں دلیں ظالم کی ہر بار پتا

در عالم جهان بودی تمام در / تو بر کجی و ام جلا بمن رسیر
 دلی بام فرخنده کاه زین / بکند ازین جاتی رسی و جان
 در دنیا نیتوس و کفر را زده / دور وین نام سعادتی و دور از
 در دنیا نیتوس و کفر را زده / دور وین نام سعادتی و دور از
 جو سخی تو نزد من است / تو نزد من و ایمان امانت
 جهان و بوفعه که مانند وفا / هوای بلی عالی جهان و ایمان
 سبعل نفوس تو زری ریا / چه صورتی ناموری کسا
 بر این بر من نه است سکا / سبعلی بی بافت و در خوی
 بوی اکی و سار را شکران / چون بر من تنی ظهور و سکا
 بود و در بام می لاله لون / مساف و در لوط و ارمون
 به مکر و نیا و بونا با ن / در حیات نام به سسی بهوشی
 اسب خل سب می ایمان / سوس شتر حبی بهوشی بهوشی
 ده مهر

وہ معذور ہیں جو نہ دیر
بفتح و طغی بہن است
سیر بھی ساتھ اولیٰ ہر درو
بہن نام بل سر درد افرا
نوموسس یہ بولتا اہل زین
سہا بن دھنہ میں جو نور کا
سکھال کو مستحکم دستار
کہ عین کبر و شان و حدیث
ہر اکھلاہا و کسب
نہ عاقل بہن اب ہا
سپاہ سے پروردگار
ویران راہل ابرار اور

۶۰
ادبے نشہ کھی دمان پارسیر
پر مدحت کوں مدحت لانی
لعل و مالی و شیش و طرب
بیالی لکھی تیر کی جام
کہ تیرا میاں ہم حکمی حوران
سو نزدیک تیرا ہی مددگار
سمجھ و لہن اب میں ملنویا
کسانند کہ انکی ملکام حبیب
یعنی میں کہ انکی ہر اکھلاہ
بیالی راہ و پناہ
نومواد و موسس میں دمان پارسیر
خردار ہوش رنی سرسیر

کسی کا ہنسی یا دل کسے در	ہزار دھند نصیب ہواں تر
نیکال لی چل گیا ایک دن	کئی نصف شب اوٹھا کر
اوتھا اور خود دن بوجھل شہر	سند جب ہم ہوتا توں دم
سین قول کا دو کے افکار	لگا کینے ای دیونا مارا کراد
سکسے کی دو من ایک ہی دو	بہر ایک کمر زمارا خاک کی دو
ہوئی گرم کس نیکی نفع و نفا	دوران کردان را مینا
اودہر سہ پہا کر کتا	جکرنے اید برتر کس نفع و نفا
سب دو سر کس ہو کی کڑواں	پانی ہی پس تیرے رکرک
دعا سام مل نے کنا بیدریغ	نیکال کا سر بہ بیدریغ
ولیکن مل نامور نام و دین	سیر سیر بہ لایا وہ دو بعض
ہوئی دو سر کس کے بیدریغ	کنا با تو جو ایک کس کا غم
سیر میں کنا دو نے سیر نہ	لگا کر نہ نصیب منی نہ زوان

سیر بر بزم کز مار است	سپهال کونب می که مناب
مواستخت مملکتی ده دیو تر	سپه حامی بنا بدست کی دیو تر
بل بلی سکر کی از روی کن	سپهال کی مانده بدست می
نوبه بخش آید سپهال کو	نوبه خوش آید بنده حال کو
موا بر خرد سده ده دیو تر	کلیکند موز و رس بدست
حضر اولی کیا در سجده	کیا او سحر بحر می سینه بد
سپه و ملک نوبه شکر دیو تر	سپه بان سوا الوی است فرار
سپهال منانه شاکه سیر	که دمان اور خایس دیو تر
کوفه رانی حال شاه	موی زامستان علی حورم سید
مضرب می ۵ بابیت مال دیو	موی غمخیز کی فتح و طغر
سپه و طغر حیران مردن	نوبه نام فرج جملی سلوان
سپاس عیادت و طغر	وینا با دل کی و الیا کج

چهل کشتی بنی بر آئین و دور
 سومی شتر چای ندر بعد فروتن
 سپاه سهند ارغالی و قار
 کئی روز یک بر جرفه بلند
 خوشی تو خجسته می نماند ان کر
 رقم گزنی ای نامه او سکود با
 و یا چاک نامه ده دستور کو
 یکسان که لایا کرف ر کر
 بعد سق و تاجون اب جلد
 رطایر هوان و معصوم چینی
 فرستاده کو ایک خلوت و یا
 کتاب به لی ندر که خلوت هر روز

سلاسل می پانصد و پوان
 موبد م کچا چینی سه روان
 ده سب سلوان کشنون پر
 ستان رهی بحر می مدبر
 اخامت گزنی ندر هوا خط مور
 ده مثل های بلی نامه ک
 بر او دسی می شش نه ناخو
 بیضا ل کو یا چهل و پونز
 که و کهنه نینی رو بی سب و قبا
 و لکی هوا ملین اند و کبی
 و یا حقه اور و دهن جفت ک
 ک آب پی و سقور کو دمان طب

سہیلی لگا اویسے حضور میں
 کہ اہی پیر روشن دل روشن ہیں
 مہی ٹھکڑو منظور نہ رہتا ر
 کہ دون نام کو دھت فرج ۵۲
 کر دہی نہ برباد ہواں کھٹاں
 مہی مصلحت میں نہ اب بند
 تو کفر قید سی باطل اندیش کو
 تو چا پر بدعت پر پیش کو
 کوئی کھٹا نہ ایک ہو میں لگان
 رہا وہ سید کھٹا دو میں نہ
 دہان نہی دل جس کہ عادی کھٹا
 تو کفر مردمان ہوں بیان تو کہ
 کہ افسوس وہ چہرہ لک
 ہوں تو نور و جہان لک
 یعنی ہا کہ اس کردار کو جس ہم
 رہی پیر نہ پائند و ام الم
 سہ قصہ سننے نام کھٹا کھٹا
 خیالی اپنی دلچہ پر بدعت کا
 جو کھٹا پر بدوہ بل نامدار
 تو کفر دہی لی راہ ایران ویا
 اس قدر سے کھٹا کو ہم رہا
 رہی لی علم وسیع و صبح و ص
 اندر ہر قوم تہ میریں اور لوگ
 وہ نام نہ نمایاں مل نامور

شب در تاسو می چینی ره تو در	فراق صمیم کما بر اولی در د
جو بیجا ده بر دل کی شکر جبین	تو بیجا می گشتی و من
کجا بوی مرانده جبین را وای	کجا بوی علم استی و بجم بیان
بد شکر کینه جبین بنیشت	کجا مریه غلیظی این مر حبا
در سیرانی کجا جو چهل دیو تر	هر آنکس و بیست سپاهیل
و یکی شغال دیو تر بند	که تها کوه انبر و بی می بند
دو سه لاد و بی بی جابریل و	که قمار رخ و سد گران
سبا سید و حفور جبین	جو بی و یک راضی حرا و دین
کمی و غایب نرسو یا ارام کاه	و نام نریمان و حفور شاه
شنشته می و سوره بی یون کجا	که اوس کام بی افجه بی
چو دخت کی صوفی نش و در	کجا و کسلی اوس بر یکو سیر
و غایب اوس بی کمر لی کیا	نشان اوس بر وای بی بی

بسم الله الرحمن الرحیم

شست من معور کی مردمان
بد منی منی بر خطب جیشم تر
نزدیک تماش جهان کا ورا
جهازه او شاہد بر بدخت کا
بر ہی بیکران نازین و خیران
کسی نام او سی روز نذر کار
دلک یک سادک جوش و فغان
سوار خطائی بی ایش سام
بر بدخت محو و صوفه نو
شانت م نی نہ تو کیم خفا
کوسان کیا جاو و مان
کابو یا دیوان معور شہ

62

عوی خوف کو اور نہ کہان
جہا منی پر بدخت نی ان
جہا نی اویس او اک کمال
کسانہ خرف شور و فغان
جهازہ کی ہی ساند کوم خفا
کیا جیم سے نہ سوی مرندار
بد تو کوفس بو جہا کہ امر و مان
کب تو بیکلہ سرور و اندام
جہا نہ نغز کر کمی رات کو
کیمی چشم سے یک تلکون رو
ببارہ دانان کر بیان گفت
کیا نالہ او ہی ایک دلہ

ده نوحه کن سام فرخنده گشت
 او در آن پیرایه بر این ده
 که امر می آید جان نام دل
 کیا قوی جان و عهد ستود
 ربانی پس ای ار و دین سپا
 ملک بر سر جوراب الکبا
 نظریه می یونی پنا و دینا
 سپاه و سده و میر و وزیر
 بنور و فغان ملک تا برت کو
 کیا و خیمه ساز در رگه کی و بان
 جو کس در طلا ده و شیشه نام
 کیا بوی نلک نه پیر و منبر
 خروشن و دگر بان روان پیش پیش
 نه تنها عواید و دل و روانک
 لبای بقیه صبر و آرام و دل
 نه چون طبعی این هم کنار
 برادری مراد اندون نام جان
 جزا فدی بر عصب الکبا
 میاوری انکس و نسی عالم سپا
 شب کرم قریا و سی سیر
 نمی آید صید می ست نام جو
 پیری و نافع با دیده خورش
 رجا و سی و اینست هر کس گام
 جزا گو و دگر ای هر کس

او درون مونس و فخر ناسی ز در زوّه دهر و در دلی پر خورشید
 بر فراز ادیب روز ملک مشبک از سر دایه شوق سیع بادل هر شب
 نمی شکند لواء المن و دستور لی که داشت نهون بوی حضور
 گزوده کف عایکی سرد آه کو جان نمی برید حت در حد
 بزم دیکر کرده مومنی انگلیز دلی طبع بر نهان شب احیا
 نمی داده بر فراز دهر دینی کسیر بدستور سرد آه کو عید کر
 فخر ناسی حر زرد دستور کا بر فراز دهر بسمه مونس
 کعبه نده سیع دل دریا طبعه نای ردان دیر و نرس نمی جوان
 به پدم کوشی لی کوشی علم نای نه مونس کوشی حر و قیاس عراز
 حواد و حونا کا مینار کوی کسی سی کعبه کعبه راز عشق
 کوشی بد دعا رتبا و پای نای کران و خست سی تبر کار
 کعبه و سیع نمی که حکم کعبه نای نهی کوشی انا نظر نایان

گری در دلدلی جری خود دوا
 که ای عقوه چهل الکبوم می
 که ای بکام نرمان می پس
 که حبه می کام آتی هم نفس
 کردن دزدان اکتفا
 معنی پادشاه گری بدوان
 خوض اینی اوانس با هر لعل
 که دو موی نظر نام بل
 حو حبه می دیکه که فلوات
 برین نظم کنی دشت و دی
 هوا اوانس خضر حال نام
 که اوانس بدوان کاهن می مقام
 کیا برسان غفلت ما حسیرا
 بر بدعت گما ادر سر و ایا
 نه سکر عواش و فلوات کرد
 که می نام کامل کیا می
 پیروی کوه و صحرا می سبب غم
 مخصوص لای با دل برالم
 نه بیا بکهن عینی اوانس اثر
 نه هم کرکشی سبب غم
 نه هم با بکس می اوانس

نروئی سکونت سزائی گذار
 نه تکلیف بر منوچوم اور تو
 لیکر دملو بس کو و میں طلب
 میری بدسوئی است مایع دور
 سکونت کس دور نہ در آمینا
 شب روز سہرتی ہی دو کس
 کہیں ہی نہ پائی ہی اولکس
 وہ بھی ہی ایک زکب رچ
 کمی سوئی کند خوان و سیر
 کہ ہر معنی فی سہرک افغان
 غنہں کام کسایں سوئی مس
 عہ بوی و ہر نام کی اب
 نہ سزائی افات کجائی فرار
 کہیں کوہ و صحرایں ہر جستجو
 عثمان ہو کھار از بوسیدہ
 قریناں و غلو و جود و نون
 میابی نو و بے بس کام نہا
 سوئی دنت کام کسایں کس
 دل را جوں لایہ نہ دایع و اع
 ومان و شکوای کند ایا نظر
 ومان ایک نہا ہر معنی کھو و سیر
 کہ ہر دایع ہر مشکل بیان
 ہو کس طرح کھار گذار
 حدائی بے ہی ایک نام جاکر رش

65

ستایان کیا هر طرف باو با
 ده بولا که هر کوشش حکم
 و لیکن نه دامن کوسار
 امانت کوی می دامن کار
 ده انبی و بنی زیر دامن کوه
 تن نسام کا اوس بوجها
 ولی دامن کوه بین هر زمان
 نه تاب صوری نه آرام است
 مدد جانی کی ناله زاری است
 به فلو اولی حبسنا حرا
 که مشک اننت کوی بهمان
 کوی بهر سوی دامن کوسار
 و لیکن نه پانچ دست نسام کا
 که هر کوشش بهمان کوی گذر
 نه می سبزه زار و فوج
 کوه جانی در یافت اوس کا
 نئی ده ادم نه خبر ده کرده
 ده بولی کوی بهمان کوی
 کوشی شخصی نمی می ده دفن
 اوس زات دن ناله کوی
 نه کوی کوی کوی کوی
 فرنیس صبیح سر بون کوی
 سنی حکو خبر ناله کوی
 جود کوی کوی کوی کوی

خبا بده افاده زرب کلاه
 تیغی کما زو جی ربی
 دل ن توان بری بیدلال
 خرد ماس و قوا و سرس کلام
 به کسی ملی تونی امی میل تن
 علم عقوق به کسوق کما آف
 بر بد عی کی مرکی کما جو سخن
 ده رنده می بکن می زید علی
 کما علم که ده و فرسم تن
 به تا حکر امی جند حصا
 نری ماسه امانی خفسم
 بڑا کسه سخن ادی خفسم

۶۵
 بر آب طله کنی بی فراداه
 جبر مایع چشم خرمای
 قدا و کما موالم ن علی
 کنی نیت زرب سله اوتر سر
 کما دامن کوهی کما وطن
 کما کون الم به دمان سنه
 ست تونی می کرد احواس فتن
 رکب می اویس به کفطان
 رکب امی سر و اندام می وطن
 بهی ملی قوا و وفای لعل
 تو نرشد و خفسم کما خطر
 قوا و ده ماسو کما کون نین

وہ بولا کہ سچ ہی تو تھی جان
 کہاں ہی وہ صبر و ایہ دلستان
 غم راسخ کی سام سے تون کہا
 جو ہر دلاوی تو اب میرا مدعا
 نو و دہلی بھی ادھس لکھان
 صلی مچھلون ساتھ اپنی دہان
 دیکھ کر میں سام پل کی کس
 تو اظہار کر گیا ہی وہ مدعا
 جو دیکھی ہوئی بکھرن نہ توان
 بہار کل رفع بہ انی حزان
 اردن بھی سنائی ہے تیرا کار
 وہ بولا بربر او بر بنون فدا
 رزون کا حزان ٹھکوا اسی سدا
 خدا فی سے سخت غنا ہو
 میرا دل ہی او کس سے بر قنفا
 جہی دسترس دوسری کس
 تم خر سے محروم خواب ہو
 کہاں ہی اب کمر خطر اب
 نہ تو گریہ یاری اسی ہون
 سرخجام میں کام نہ کرو دن
 نور سے جمع خاطر کو دفعتی کس
 سنا بن ہو تو سو جسے دہم
 بربر او گورام نہرا اردن
 کہ یہ کھتر ہی میرا راہ بر

مده که رموی نوکس برده	قرنای قتلوا و سام جوان
نئی علی گری با فخر طرب	نئی ملوان علی اندویش
سوی نصر و ستورائی دوا	به اند و نیر و شنه و پیکان
جهان نه و سر و اید و نیر	دیان جای سر و اید و کوه
علا علی ماری رخ لاله کون	پهوی سوسی اور پری سر و کون
براکنده لوح چشم جوانی است	سوی بر دم سر و سپهر است
نه و نیا نوکریان جوانم جو	لکا لاد و نایع بر و فک کو
عشاری ندری میا و نیکو عشا	و پی سوسی نکر و آن سوسی
خفت و آن نام از سر و جوی و شنه	سوی سر و اید و نیر و دشت
سوی صبح و مان جای صوره	رونی خور و جوی سوسی
و سر و اید علی بر و اول	تو بر جای پیش نه و مانور
به بوی که لکا شنب خردا	جودت کونم بل ای کس

پیرانی می پستی خستگاه
 که ستم نریمان را نام جو
 سبب یکی ایاتی کارزار
 و لیوان حکمی و مردان کار
 میسر و ده حضور شاه زمان
 ستاین هوا بسپارد کران
 ده دوله سرکان محرم گزار
 به کردان را عیسان و ده گزار
 به فوج کران حبشی کوی
 میا و دشت نمی سر کمر رانک
 خرد سنده هوشل عرند شیر
 سیار یکی جا می ده و سیر
 میوئی کینه اور جوانان کرد
 ملی کرانی نام طمان دست برد
 سر و حلی کردان محرم گزار
 تیار دم مسح از آراب دار
 سنان کو خشن و مدبهم نه به
 که سینه کسی را لایق کند به
 سنا مده بجان کند طمان
 که خط و س از وانی و
 نه متا حرد و هف بجان سر
 کمر سر و سنی کر یکی دم به
 هکی با کهنی مانه کثرت را
 هکی سر کهنی جسم بی سر ترا

کوئی نہ جان کوئی پہلوان
سہ کوئی کہوں روزگار
سواران را بل نمی خست
فضا مملو ازین بیک
جوانان کی خول و دھڑائی
و لڑائی با کرسی و کس
کیا فصل و آن لشکر مکران
سپید و چین بل برین نوار
دین سام کی کج تنوار کو
که خست نی بل معدوم
پروان نهی پریضیان و بر
هوالم بر کمان چینی کاخ

بڑا کوئی عیان کوئی غم مان
که روز خفاست پر بر کمان
او دهراد شمع می چون فزونی
کن و دین و آن اهل خون
هواموچ زن غل و دریا
و ده سچی سومی طلب سرکمان
هوئی پیر یون اخراشی
سومی سام ایایی کارزار
جسته کد برق و قمار کو
تلم سرکمان و فغفور کا
هوئی رر یک من فیل و سپر
هوئی لشکر را بلی کا مایاب

پیر از مدد سید ارشام
 دلی همکار دوستی نمی گزید
 پیر توانمندش چینی کی گزید
 ایران و ترکمان همکار دوان
 به نولی که دیده می هم تویش
 قمر با سگی تبار نامی میر
 قمر ناسی می ساند ای دیا
 قمر ناسی با سر کوهر مستی نام
 جو خوشتر می ای تو نور دیا
 یونئی ای خطا سی کر خطا
 که فرمان بر شاه خفورتیست
 به پاسخ دیار ای دیکوان

سوئی شید می بولش و کام
 یار و تو که جفت سوئی جسم ماه
 مواخت هر زین به رونق فرا
 سوئی ای خدمت می صاف و دیا
 کرین جا کرین منرخ نام و لیا
 که سلطان حقور کتاب و زبر
 سر افنده مثل پرستد کان
 جها کرین ابی و ذوالکرام
 که در هم تو سیده ای لیب
 تو و عفو کما می همه امیدوار
 که بفراخ شود که خورنیا
 جو خفورتی ای ای علم سار

تو بد جان بر او کی بیجا نزنند
 سزا بی زجر سپید مینند
 چو بدخت کونای از روی گمن
 کبارند و پنهان بر بر زمین
 و لکن مراد و سپه فعل خدا
 مومنی بارش را برسی ملائک را
 ملائک می آید معفور حق
 مومنی عالی معفور ز زمین
 در بر حلقه من کو خلعت فیا
 به نده از بر از روی لطف ^{ظلم}
 وزارت پستور کی او بود
 ست تو کی عظیم و سرگرم بسا
 امیر و ملک و خلعت زردیا
 سپه گویی هر مومل احسان کیا
 حق تعالی را به پیوست
 معفور حق دین طاعت
 مواج سرخت معفور حق
 نصیب سوار یا داد دین
 نوای جان شکر بر درو کار
 شکفت هوا دل بر سر بسا
 طلب اهل محم کو نه کس
 نصیب ما وانی اندا دل کس
 که دهمونم از بساط حق
 بی حقوق در از شک قمر

از نون آسپراب و کما	تانی کوئی باعث خوشتر
کما سامی بیدر طرف	که ترنم برم و دوس مواب
کما دهمی دوا کو کور	کما ایک ایک یا قوت کما
لحد حسن و حلی فخر طبع	هوین محفل از این شادی
مردن بر چهره او شست	هوین سارده شادی
کما شهنشاه و امیر	مرصع ده دیو سر ایا
بابین درسم کور شاهی	بنیاد سارده بر حسن کی
جو ایسر و رون و نام	بر مدح کی سارده
مزدبسم و علل و دراب	کما دهمی کما خردان
موا کو شادی و کما	که همی سید بری بر صد
هوین رز و حصار	هوین شست خوان و حصار
کما او شادی بر کوی	چرخ بر چهره و مد

دلی نونہ محل میں جلوہ گمان
 دستان دور صبا کی گلشن رینا
 صبا دف و حلقہ دور صبا
 سر دستان ہوئی جب کہ بکاشت
 ستان بان ہوا توئی خلوت نشہ
 قران و دستری نہا دستان
 ہوئی یون ہم اغوش دہیم تا
 ہم ادسکی حس و جبارہ یا
 کسی نامہ ہی ادسکی زلف صہم
 کندہ نہا و خود نگاہم دبا
 کشت دستان کو کیدان کشت
 کمانج میتر کو پر دوان

75

تان میں رقص و طعنان
 غروشی قطبہ ہر بارینا
 دھنی ویا فی سر و خوش را
 فوہرت ام فرخ لبون نام
 ہوا بدم دبر وہ لف
 کہ نام دبر بدت نہی حقرا
 کہ نام ہو صطرح رود دین
 لبون ہم ادسکی لعل دکار
 کہی ادسکی سنہ س سنہ ہم
 دلی ووشیون ہوا او چہر
 کیا نام یلی ردان سدر
 ہوا دہی مبدان حوی چکان

در کج سر سینه کور و کلب
 رومی در جوی کوی پوری بس
 بوی حب هم میل به دنیا
 بر تیرت و لند از قرقه نام
 حالای شکر طعانی خدا
 فرد سجد شکر می سر کما
 کما نوکدای و او را ساز
 او دنیاوی تو افاده نوک
 ملاوی تو کلمه می بود پو هم
 کوی چاره سازی مجاری
 ظهور سحر حب هوادان حری
 هواد سبب ننی دور جام
 طلب رکی بر افشک کلاب
 کئی رات کو کورسوی حوالگاه
 هم علی حاصل کما کام جان
 کما بی کوسن نهاد و تاب
 سوسن جایی هم خوابه شکاه
 کما بی دل اورا رام جان
 و فنی

حرفی ای صنی تنگ سام بی / با شاد و خورم درون محل
 حشریش و عزت کج که نام / دلف و دیر بود بی و نام
 شب و روز حاصل و نام گام دل / نعل می دیا دارم و دارم دل
 احوال شسین و روح / بر همان بر لب جبین و کون
 بی نام و سام خرق و حوال / شواکت و دولت سی و نام
 طلب و ادراج کو و نام کیا / کف خود کو کور و نام کیا
 سران بدان کو کیا از حمد / کما مرزیت شریح و نام
 اسیرانی بی حقد و حیدر / دلاوری او کون و نام
 سپاه و طلب کو بی زور / عزم و کسر نو و نام
 سرانمند کان کو کما سر و نام / بر سر کما کون و نام
 برکت و نون و نام / خود و نام و نام
 قراس صنی نور کی طلب / کما و نام و نام

شایسته چینی کی اور کج
 کیا ملک ملک اور کج
 قمراسی کو دیا سبز ادر
 دل اوس غمزدہ کائنات ویر
 بعدد هفت و حوالی ستر اشد
 دو با هم جوی وصل سے کام را
 مہو دای سے عازم بوی وطن
 دلی اندرون سام کنور کن
 جاہ چشم کنور چینی ہی بنا
 شکستہ ہر د عالی تبار
 سیدار توران سرود و فار
 نہ ادب ہر دم خزان چنگ
 کر یعنی سیر نور کائنات ملک
 کد کس نی ہو جی بنر ساز
 کہ کما تک براد و کبر با بیان
 کیا م کی جہ سے طلع خان
 ہوا سوی اعلم ایران روا
 زرد مال حق و فاقان سیا
 دہم ہر کاب او کی لکڑ ہوا
 عاریا زری ہی نہا حلوہ کر
 بربرت جو رسکی جی جی
 یس بان موسی راہ خاد ہوا
 دہ دین

دو تنی که کشته گردید	و دیوان گشتن خود را میسر
نفسی که دامن لغو طر	و همی میسر فادوی حب
72	کی دامن پس و شکر در زین
مهر و کمود با محبت میر	سباه و دیران در دامن نام
سینه می بیشتر مقرر حاصل نام	فقد کمر او لنگانه در لب مرا
که دامن کو او می گریه مرا	رندی نام و رسید فاد و
	در صد و دوشیزه و دوران
راندند فاد و می تا خیمه ماه	چنان سواران هم با خود جاده
همی بر نایاب و لب خویشار	همی بزم و کمر خلوت و کمر نگاه
عشقه تنها فصول غیش و طرب	می و حجه و حب برود و
فرمان نام بل مشک دوز	مرا حسن در آستانه یک روز
بل ناموری تو قوت کو	بهر او سن و سب روز افروز

کتاب ته ملوا کی محمد	رقارت او سچ سچ ملوا
منبراً محمد صد لاله کابرد	بسم کی یگ و ملوس سی و
دل و دستان کی برائی مراد	حال کی موی و دستان و
کابعد برامنی کوی کما	که دلی و وطن کابرد و
ک ملک خاور کابرد و	حوال و ملوس کویا و
رہی او کی سر بر کلا و	مندی سرشت مرمان و
و بار است دشت ملوا و	که ملوا و ہی منابل نام و
عوی کرد ملوا و د ملوس و	ک جایی ایما با و
ملوا و ایس مرام و	ردان کوی ایران و
سکارا ملک را و ک و	و د هر روز مرل و
یون نام و موی و	و د و موی و
و بیجا و نزد یک و	و ت و موی و حکم و

یا

کمی مینو انا مدار است تمام
رمن بوسر حاصل کنایه سام
منو خبر سرور و شادان هوا
سنگال با جبار و بوسار
بومی دام حرب من بود پس
منو خبر شاهی علی حجاب
سوی دلوگر با نیا مردم نگاه
که امی مالک و انجم و اسلمان
نود و هشتمی ای و او را اطلاق
بها ترمی ندرت سی مدایه
کنا بویه نبد ابه که و دتیر
نومی و او را نادر کار ساز

نبد ای پیرنه دود اکرام
کمی هر دو عا و تنای سام
جهان نعلو لکاشا و آمد
کر قمار و دیبا بوسار
مومی ملک تنو شمر مدایه
سراکت حریت نود و او را
لکار نبد حمد خدا مهر و ماه
نومرا و نیندر اسرو خان
ساز ملک کو حبی و کر و کار
که نیا ملک عالم مهر و کار و
ک خنجر اسر و او را اسیر
نونا نود و او را نادر ساز

سدا نجام مدیلم و کس یون . منترا و اوردی کو بحیر یون

یہا از حریف و لا و مرتبہ

بکل لاری بہخت اکبر تر

و غفر لہم و کثر امدان

تجارت کے مدد کی بر باد کار

بکتاب نام نہاد و لا و مرتبہ و مقیم ماہ جاو

۶۴

نیاز

تبسم اللہ الرحمن الرحیم

نصائح من لکھی گئی یہ کتاب

اب امید ہی ہو وہی حاصل ثواب

بھی برمی والوں سے ارز و

جو دکھیں خطا میں گرین و محفوظ

بہ عالم سنی امید ہی تا وہ پند

لکھیں وہ کہ عالم کو ہو سودمند

۱ نہ اسی نظر ہی مناسب نہیں
 ۲ بزرگی ہی سلطانِ احکامین
 ۳ مقرر کنو اپنے ماما کو
 کہ عورتی نیم و بکھو بزدل کو
 ۴ ہر حصہ باطن میں نکالیں
 لظاہر اگر وہ جو کس احوال میں
 ہر کون کو صحت میں جب مولست
 ہے وہ کہہ کر کہیں ہی مرست
 وہاں کے جو صحت میں سر
 نو و سنام و غیت ہو کھالیا

کرو تم نہ جو رہی ہر کامی
 خدائے کرناہی بدنام ہے
 جس حد اسی ہو موت کا
 کہ وہ ہی خداوند صلاح
 وہی عالمی و موجد و تکفیات
 اور سی سی ہی ہو جو کائنات
 سجد سی کو صاف باہری قبر
 غم سے لبر اندری قبر
 کہہ کارون ہے پی ہر خود
 کہ ظاہری نمک و رابطہ ہے

۱۔ انداسی نظر ہی مناسب تھیں
 ۲۔ بزرگی ہی سلطان صاحبزادہ
 ۳۔ مور رکھو اپنے بابا کو
 کہ عربی نام دیکھو بڑا کو
 ۴۔ ہر حصہ وطن میں نکالیں
 نظام اگر وہ جو سلطان
 ہر کون کو صحت میں جو ہے
 سے وہ کہہ کر کہیں حق مرست
 وہ کہے ہو صحت منہ
 نو دستانہ دغیت ہو کھا لیا

۱۶۵
کر دہم نہ جو رہی ہر اکامی
خدا کے نام ہی ہر نام ہے
ہم سے خدا ہی ہو جو کس
کہ وہ ہی خداوند حلاق
وہ ہی خالق و موجد و تکفیل
اور ہی ہی ہو جو سب کا نیا
مسجد سی کو صاف باہر ہی قبر
خود سے برابر اندر ہی قبر
کہہ کارون ہے ہے ہی ہر خود
کہ ظاہر ہی ہمک اور باطن ہے ہر

جس کا کہنا حلد من ہو مفر
 نہ کہ میدان خست ہو بار و کر
 نہ نہ سچو کہ حلقے بعد از اجل
 کہ نہ ہو طہار سے سکین بدل
 کرو خون زبان کاے خون
 ہے کا منہ را ہی مدیہ سے خون
 او بے مصلحت کو نڈوسود پر
 برہی غموز کا ہونا ضرر
 جو بہوتے ترازو ہو اور بات کم
 نہ تو تو تم اسمن مڑا ہے ستم

۱۶۶ بدن صاف کرنا یہ بانی نوح

برسے دریا کی بہرے باغ

روزِ نم وہ بھائی جسے خدا

نوازا ام ہو مگر روزِ حرا

وہ افسانہ میں کہ ہو دی ہر

خدا اسے موتنا نہیں جو کہتے

خدا کہنا ہے تم عبادت میرے

کرو دل سے بے طاعت غائب

بہت کڑا ظہر من میں بد خواں

دے کذب و ادبی منہ کا سان
 کری مارک طرح اب اتھال
 کہ ہی عالم الغیب وہ و الخلال
 مصاحسی ہی ادنیٰ کا نمبر
 ہے اسے حیدر و رسی کا نمبر
 کہ ہی ملک کو ند کے صحت سے مار
 کہو نہ کو کوئی سی کس کا بار
 نہ کو اسے خیر سے نہ بہار
 جو کھڑے اندر سے نکلے منہ کو مار

۷۳ غنڈا جو کہ بعض بعض آدمی

نہرا بھی تراشی میں جو کٹ گئے

وہ لیکن بند ہی سرسبز جا رہے

کہہ خدو قحاطی ہوا ہے کہ ہے

نویں خورون کا طرح ایدہ مرادہ

بہر و تم نہ ہر کمر بکا ہے اسمن نر

چور اسنے کا نہ لوہو کہے

کہ سچ بولنے میں ہے خور بڑی

نہ اکابر ہے اور ہی مہربان

کنا ہوگا سندھ کے مکان
 و لیکن عہد اول عدالت کا
 شہر و نکا دنگا بفرسزا
 فقط ہوئے سب کٹلی نئی ابتدا
 شہر سے بہ اوچا میدا ہوا
 اسے طرح ظاہر میں کم ننگا
 دیا جب شہر انوکرا گیا
 و لیکن اسے جو کوزہ اتنے
 ہے کہ صفائی اول میں آئے ہیں

۹۰
یہ سہرہ کہ کتبہ کام ملکہ سنن :
ہست کام یارے میں ای ایل کے
بہ نام ایک دل پاک کے احوال
بجا بھوٹ جلی سے اسے زمان
برہی جو خالات میں دور کر
وہ سہون کے کو کہہ فرمیں بلو
جو مہموم میں او کو راحت دے
خوف سے کو تو راہ اچھے بنا
سجھدے کہ مردم نما کام ہے

مناسبان نکرار ام یہ ہے
 بر بندہ تنوں کو بنیاد و لباس
 نہو جو کھو کھو کھو اور کھو کھو کھو
 اگر مری بہانے کو پہونے زری
 مناسب او کیے کھو کھو کھو
 خدا کے لباس میں نہیں ملے ان
 بدوں سے ہر خلیق کا کرتا میں مان
 کہ حیلوں میں ملے ہی نہیں ہو
 ترا سندھ ایسے کو دیکھتے ہو

جو پوری میں قیام کیا کرو
منہ اوکھی کو دیکھو۔ اُسے رو

30

جو انعام ہے قتل کا جرم پر
مسلم ہے نصرت کا اس پر گدہ
سچہ یاد رکھو نوحہ کو جان
کہ وہ دشمن ہے کچھ ترمان
مصطفیٰ میں جو کون ہیں منہ
کر رہم اون پر ہے اس میں سدا
جو ہی مردانہ اور ہوشیار

کچھ بات کا اور کوئی قصہ
 نہ کہ وہ دیکھی ہے بنا
 نہ کہ کالے ہرن راج و حفا
 و بابت ہرن نہیں کو کام
 کہ ہی جو رو ہوئے سے لغت نام
 خد اوں پہ کرنا ہے عفا
 جو کونسن سے دیہوڑن میں اضا
 کرو و حسب سے ہم احتیاب
 کہ ہوئے ہیں خوش حصلت و حیا

به افسوس مایه نوکر
 که آفت در سودها خفته بر ضرر
 گویایان کاوی کوسه حضرت
 او نهی نهی نهی نهی نهی نهی
 خود را و زنگنه کراولا
 که شرمندگی بی دریغ
 کمری ضد خدیه جوانها هم
 نو مستی اسب غم غم
 و دهی آدمی تصف و تک
 رعایت گیری بنی جویا جو

نکستی من حسن بود و تو خیر و سلام
 خدا کو منور کی دوستی سی تمام
 بهر عجب که احسن من بود و زن
 کنا بدون به این جوین ضلالت
 و کس و کس بود و کسوی ای حسب
 مول من چه نباشد و تو غریب
 می گویم و کس و ای با صفا
 غریب من کو به این با صفا
 کس از غریب من چه نیکی گوئی
 من کرامت و عجب به نیکی نه کیا

بہت لو کہتے ہیں ہم مذکے
 کسا کر نے میں اپنے محبوب کے
 دل سے فطرت کا شہور
 نور و دود ہو یک خدا کا حضور
 ہو دلوں کا محتاج و درویش
 نصیب ہے کہ ہر وہ محتاج ہو
 جو میں عشق ہی کہے میں نا نصیب
 ہی ہم میں کامل بندہ نہیں
 باد کے کامل نہیں عشق ہی
 کہ نہ کار الہی نہیں ہے ہی

سواری ہے من بالی نام
 بیہوش ہو عالم کا کلام
 رہسوی جائے تمام
 جو من نسوی الفاسع عام
 کہ صبر کھڑا و حالانہ
 کر نیز شرط پر او کو مہر و جز
 وہی عسوی ہی جو غارت ہے
 بری خصلتوں پر وہ ٹکری
 طبع ہے اپنے وہ فانی ہے
 خیالات بذرو کری طبع

نہ کہہا ہے جو نبویؐ کے نام
 کبریٰ اور عابدی کے مدام
 مدی سے اسے طایع دور ہو
 کبریٰ وہ جو جسے کو مہطور ہو
 امانت میں ہر کفر خائن کفر
 وکیل اب کوئی ایمان نہ
 غریبوں کی خاک لطف و عطا
 امانت میں ہر کفر خائن کفر

امانت میں ہر کفر خائن کفر

امانت میں ہر کفر خائن کفر

جو قصہ میں تم؟ و غلامی خواہ

خصوصیت و ورہیستہ

شہر و ن کا دہلیں جو میں چاہی

برامانا او سرکسی عہد و افلا

بہ کدہ سنو لکھو باب ز ر

کہ سونے سے شہر عہد و افلا

خاک کرے قصہ میں جو ہوئے

عہد و عہد زور و ترے سہی

زر و سیم کو نو بہ منبت

کہ لاوی ہی خلاص کدہ میرا

الکھ

کسی گمان که بعد نورینهار
در حیاتار بیگانه از اعتبار
کرد و پیش تیغ سنجی در جواب
که ستونانیا و پهلوان اقبال
سحر خیزی با نیت مددست
علامت نوی خورشیدهای
اگر بپوشد لعل کوی اقبال
نور اسکا مسلم بن اعتبار
جو موتی من اسکا باری نور خاسته
نمر سحر و موتی من آراسته

سرانہادہ مرکرا تھا تھا ہیں
 سند شاخ فرمودہ سر بر زمین
 ایسے طرح من خود تھا تھا
 خود را و روحی ہی اس طرح
 علیم اور فرد تہنیں اور سر
 ہنیں او کو شوی سے کو فو
 کہ بہود کے شوی اور کو ی
 علامت پہل اور نہ کو
 کر نہ ہن کا کا ہے ہن
 ہن اہلنا ہے نہ نہ نہ

اگر ہو گا جیسا ہو ترید و
اوسے ہی کہلا اور بانے دیتو

ہو الی میں خالی تو بار کمر
کہ ہر تی میں آرام ہو برسر

سجدہ ملن اوراد و کد رسا
کہ کو اسخی تو نہا پاکسا

شو اچھی کامون میں تو دو کار

کہ تیرا اعلیٰ سر پہن افسار

نہ بھار دے بھل رہی ہر

کہ انا ہی غلام بھار پر

خرمایک نو کرده و سستی
 که حاصل سنن بهر سر آید
 یقیناً فرایب کا خرمی گناه
 که هنوز تا به خرم ساد است جا
 زبردست بچکو که ہی و شبر
 حس علی مرعس مار و میر
 نظامت و دستار جدا
 بزرگم و اهل می خوشنما
 است و لبین بچکو و خیر من کم
 که صلی لی گاه من خلد و دغم

جو حامل میں علم انکرا نیا سکھا
 کہ ہونا سر اسکا بڑا مرتبا
 نہ کر نام مسالہ کا تو جواب
 کہ ہی صحت میں ادنیٰ جھکو صواب
 جو اوت سے فردہ دور کا ہم نہ کر
 ذرا انکی محنت بہرہ کدہ نظر
 فاعل کر و نفع جو ہو قلیل
 کہ طلع ہو یا میں حوا را در و نیل
 نہ دہو گا فردہ کو کوہ کہیں
 کہ اس نفع سے ہو گا جھکو بدین

بری فہم کو بہ سوز و کداز
 نہار رہا کو نہ جانے اس از
 بہن اوسے راضی نہوای شب
 کہ مکار افاقہ دے یہ قریب
 نہ کرای فرومندی بد جہاں
 بہن میں ساس کہے جس میں تو تھار
 کوئی نہ کا تو غرا منخان
 کہ کیا کے بدی اور لسان گلیان
 تلف و فرصت ہوا تم نے کیا
 کوئے کام نہتے نہ جہاں ساس

ہر ایک روئے زمین پہ کھڑا اور شام
خدا کے دعا پر کرو اس نام
کیلئے جو ہی فرستے ہے
ہے دون ہمتی وہ نہ کرنا دوا
اگر دہلیں اسے خدا سے دے
تو فضل و خیر سے بابرور
بدی کے نبوت میں نرا ہی علم
بدی کو رعب اور سے نیکی قرار
خداوند ہی عالمی السلام
مکمل و حاکم ہر وہ عالم

نہیں گروہ پڑھو نہ ہی دود
 ہوا اسکی قدرت سے قائم نمود
 فعدو اکٹھے اس کے خداوت پر
 برکتیں سے ہم دوسری کی دود
 اگر دیکھو ہم رفعت اسماں
 خبر کی ہی خالی کے اویسیان
 خلاوت دانت کر نہ ہم جو کلام
 نو بردار دینہ شش انتہی نام
 ہوا نے من نیکی کمرای ارنسہ
 میرا یہ پھر عورت ہو نہری لاف

خدا کے جو حکمت سے کامل تمام
 بزرگوار ہے وہ مدام
 جو کدوئی ہے دل پر ہنسا رہی
 تو ہی عالم العجب پر علم حاصل
 غلیبی نہ کرو تو بوقت کرم
 حسدوں کو بردہ و کیسے غنیم
 کہ اسی سے بہرہ مند کر رہا ہے
 تو انہی کمون اس میں مہر مہر
 نرفی کرد ہر طرح علم کے
 ہے کو فنا ہی اس بات میں قائم

بہو تو تم اہل کمال کے
 کہ احسان کا سر سے نہ ڈھکی
 کہے در کو نام دم زند کے
 نہ بے بد زمانے سے کہ
 نہ کر زیادہ کوئی کہے یا غور
 کہ اس کو لازم ہے اس میں عمر
 اوسے مال احسان کا نام
 کہ وہ نمک شہرہ کچھ دی شو
 جو اسان سے بے بس ہے لرز رہا
 تو جو اس کے مری خانہ جواب

کہ ہوں

سکھو ۲۰ سونا، بھر کھا کھا
۲۹ وہ کنایاں اور یہ سنار
وفا باری و کثرت کدورت
نہ کر سوچ لیکن غرار و نیت
جو دیکھی ایمان دار راست
نوب جان کر او سب بارگاہ
خرومند غصہ کو سمجھ زبون
کہ غصہ ہی اکدم کے آدم کو خون
کری غیر کا رخ گھر خوشنبر
نوی نیک باد است بھلا و سزا کمال

جو مافلے خانو سے دل کھا
 کہ قانونی جانیں سلام کا
 بنا دہرا مٹھل کو ٹٹا دہ
 کہ ہی کوچ ایند دل خدایا کواد
 کہ بہر پھر ہر اہل طبیب سے
 اور منہ سے جو کس سے رستہ سے
 جو بار بیتی شے ہی مہربان
 نو تہذیب و سعادت کی نوا مان
 اس طرح ہی کوچ سے ولا
 نور و شمس خاص بر بختا ہے ۱۱

یہ سچو کہ دنیا ہے ادا اویسے
وہ بے حرم سے چانا اویسیا
کہ ہونے سے کھلتے خبرم زاد
نوا سوف الدانا ہے یاد
کے لیے زنجیلی کرد رہنما
کہ اخرا منت لاوی کے یاد
نہو نگرہ لوے یہ تو صرنا
کہ خالی ہے اسکا نئی و من
بیان بست کے واد کا ہم حضور
نگرا ہے خبرت کو نو ہی ضرور

ہری ادھی سی تو تر کر نہ لول
 وے دی صحت ہو او سکھو مل
 وہ اندھائی مشک سنر سکھو علم
 ے متا وہی سکھو ہی علم و علم
 بیہوش دنیا کا بیہوشا ملک
 مگر جو نہر ے وہ رہا خاک ملک
 سب علم حاصل کرے جو کوئے
 سزا اور عزت کا ہو کاوئے
 بیہوش جو کہ کھیل نوئے کیا
 اگر دوسرا او سکھو سکھیا

اُرجہ کو ہی شخص کہتا ہے

۷۱ نو بہر علم دنیا ہے عتاقی

ہر ہون پر زور کو رکھنا ہے فرض

عینہ خدا کو وہ دنیا ہے فرض

جو خاص کر و ہر سب کبیر

نوسمجھو کہ ہی اسلمن دوست کر

مگر کام میں سستے اور کام

کہ ہی اسلمن نقصان اور جان

فریبوتے گر ہو تجھے غائب

وہ ہو کاموں سن لے بہر غائب

سو وی خدا عقیقہ کر مہربان
 تو سر سبز ہونا تمہارا گھان
 کہے تو نہ نزدیک سے کیا جا
 کہ کرنا ہی اہل سے غور خدا
 جہاں میں تو گولیاں کھڑی خدام
 کہ دہانہ بدعات کا انتقام
 و سارے جھوٹے تو کمی ہے آج
 کہیں شیر اوجھا ہے کنوئیں گات
 اگر لڑتا ہر جہد ہو لگا کر ہے
 و سارے دنیا پر سر بر واکر ہے

۹۲
حق کہا ہی گا ہی سہ اتر
کہ حسین و زمان سے کہی حشر
حکومت اگر عسیر نور کے
تو بہرے قصہ سے انتقام
عباد سے ہو جائے لیل و نهار
سربروں میں اولیاء اسکا شمار
خون سے ہی جو نوکری ہر کس
تو پہلے فرما دعوت سے ہی غم نہ
خوبیوں پر مکر نہ کرنا جھٹا
کہ اس بات سے جو نہیں کاغذ
مندی ایسے دشمن کو تہی تو دغا

سچے میں عیب کو اہل صفا
 نصین با نوا در مختار اکساہ
 کو لقا اسیر اور نوار و تباہ
 کروم نہ دو کام رکھو جہاں
 کہ جہنم میں نگو ہو العار
 خدو کا عبادت مہم ہے
 ہو مافل میں وہ سونے کام ہے
 یہ کہ مہال سرا ہے صباں
 مسافر کے سفر اونی ہے
 رہا حرت ہے کوئی حالفا
 دن الہا و کلا ہے سہی کما

جو باغرض نکو ملا اکھیاں
 گئی جان بہر نکو حاصل کسان
 درجو کو میں پہل سے پہچانتے
 کئے کار کو اس کے خصاوس
 زبان قبول یہی کہہ کار تھا
 کہ میں نے سو یہی خوار کا
 سمجھ کر وہ فکر اسکی ضرور
 کہ تنگی نہ رہی اور رہی ہو دور
 یہ جا نہیں رہا یہ یاد ہمیش
 کہ اب بہو تنگی ادی ہمیش

مہربی جان کر ملک اور مال ہو
 خداوند کیا ہے دست کرو
 خدا ہے عمارت بن تم کرو
 کہ محض و جرم و معاصی سے ہو
 کہے کہا کیا کتاب و کتاب ہے
 نوبت آپ کیا ہے محول ہے
 اسے طرح معلوم کو کرا غبار
 گساہوں یہ انا ہے ہر بار بار
 رہ نہایت کو تھایا ہے کسی کرو
 اور اوقات اپنی موزر کہو

مغرور کرد ساعش کام کو
 ہر اکمل دن عبادت کا سحر ہو
 کوئی مست ہو بہر مقام دراز
 کہ فرصت میں ملو ہر نگار
 جہاں ہی دیر کو بٹوار کے
 جہاز سے نورو کے نئی دلبہی
 یہ سچو ہی بنو ار دل کی نگار
 تم اسکی نئی کام سی او باز
 یہ اچھی کاموں میں کوشش کرو
 کہ محنت سے کیا بزرگ انجام ہو

کیا اومی لی ہو خوف خدا
 تو سچو ترو کے بہی ابتدا
 جو امن سی او کو ندی تہو آ
 کہ ہی حاشیہ کے خاکہ صواب
 و کر نہ او سبلی نہ اندر ہی تو
 کر لکھا جو نامہم سے کھلو
 رہ عقل من رکھیں اول قدم
 تو ہی نے اپنے صبا کے ہم
 کر و شغل کجہ حال میں اسلئے
 کہ گذرا سو گذرا کب سو گیا

غرض حال میں کچھ کرو منہ
 مفر بنیں علم انیس کا
 کرو شکار اسیر ہو موحود ہو
 ہو صاحب ہے اندھ ہے رہو
 نصیبی سوز دل میں لاؤ نصیب
 کہ عصا کچھ ہو حاصل بنیں
 خدا کے پرستش کرو اختیار
 کیے سمن نقصان بنیں نیار
 کہ شہد کہ مکی ہے فی المثل
 کہ ہی دم میں مسن اور موندہ غیل

کہنے کا یہوئی من خرمون جمع
 کہ پروانہ ہرے میں خون کرشمع
 کہ سسی سج کر کرو افعال
 و گزرتہ جلوئے ہم از یکی مثال
 ندانم سبب خوف کلمہ ہی سبب
 کہ چون ملک سبب و بدیہ سبب
 و یہ ملک کارون کو ہو کا صواب
 شریر و ظالم نکو و فطری کا عذاب
 جو اول من بونا ہے فرد و
 وہی عذابا ہے بی خوف جو

بوئیں گز ٹرکین میں کوئی پرست
 جو اپنے من بہر فامیہ نو سکی یاد
 پرستش ہو کر تا من کھایہ جا
 ہنن چہورے جو نہ کھا دینا
 بہی ہی جسے ہو دینے مار کولا
 کہ باہر سے صاف اندر ہوا
 مناسے تان پات کو بہر
 کہ اولاد کو انہی تعلیم دینے
 ضروری ہی تعلیم اٹھال من
 کہ کھانی نصیب رہے ندین

دکنائیں اترانی ہی جی چاہے چل
 نو وہ دکنائیں ہو صحت کمال
 مناسب بلکہ خود اسے درد
 اور آرام نہ مبادت گاہ کارو
 سنو تم کو کیا خوش رہی یہ نوع
 کہ ایک جھٹکا غل نے ارادہ غل
 جو مہمان ہوتے نہی او شکر کی
 فقط او کی ولیم کا و اسطی
 لکھا ہوا عجیب کہہ دل سب
 کہ تا ہما نون کو ہو سو مند

کہ ہوشخس از راہ لوض و حسد

کے انہی محب کو بھی بہ

اوسی مری سحر ہی بر جا کہ نہیں

نہیں ہی نہیں ہی نہیں ہی نہیں

کلبہ وں غیبی میں ہی بہ کلام

کہ ہر آدمی کو ہی لازم مدام

بہ کمال تن آگے عالمی غار

حضر اور خزانے عصبان شمار

خدا تمہاراں اوسکی جو جو بہ

مغز کر ہی غیبی کے سفر

بہ کبریٰ انبار کمال

نو عزت کرمی کا در ذوالجلالی
 کہ جن غلامی سے جسم خدا
 پہنیں دیکھے ہی مدی کو ذرا
 ہے موضوع بہر مکان جو شیک
 بر سنسن سی ہی اور سی مافل
 برشتش کرواوس خد او زندگ
 کہ موجود ہی ہر جگہ تر گڑھی
 جو فرمان کری احکم الحاکمین
 بنحو بران وہ مدی کہن
 کہن غلاما واسے جو ضر
 مدی کہ دکھانی میں ہے نہ

مدی کا

بدی کا جھوٹا گروہ تنکبان

۹۵ بہ اصل بزرگ ہی ہی لہا

نہا ری اگر سووی گتیا

تو نہ رہے ہو گلا تہا را غدو

خدا فی ہر اکس دی کے ہی

کسا ہی تہ فرمان کہ نیکی کری

کری جعفر ہو سکس نیکی کام

کہ ہوں فامیہ اوسے و سکوتام

بہ ظاہر ہو رہی ہیں بد از بزر

نہن ملت او کہن یا زمین

سماں سی محبت کمان بوجم کو
 رزا بی بسی بہاگی جو اشراف کو
 تمہیں ہم بہہ کنسی من دل سے سنو
 تنفر ہمیں اومی سنی ہنو
 خد اہی ہے ہی تمہاری خبر
 اوس طرح اوسکی ہے اویہ نظر
 نہ لی باغ کے باغ والا خبر
 جہی کتا سر حد سے وہاں بہتر
 اسی طرح اومی کو خور
 کہ غلبہ ہے ہر وہاں کی دور

اگر دلین کندی خلیفہ ہی
نبری بابت نبرہنی ندونم دہی

۶۹

کرو اوسکو فی الفور حاضر دور
نبری جب نونا ویکلی منیک عور
کہ جو سانس سنبہ بابے کوی
مغور وہ کانے کلا اوسکو ہے
کہہ ہی ہو کہ جانی کہہ ہی طی
مقرر مدام اور کو کو کا کرنی
اس طرح اچھی جو باجی خیال
نواصلاع خاؤ کار کھیال

جو کرنا ہی نہ کو بدل و نہ کرو
نخاقل سے تم کام نہ کرو
اگر المیاء کا کج ہو وی کام
نہ ابل سے و نہ نہ کرو نہ کام
کوئی جی بھین ہو نہ
نوسچے سب سے غصیاؤ نکلا
بلا کو نہ سمجھی سے اسوایے
کہ باغی ہو اہی خداوند سی
اگر نہ کو آرام و نہ کار سے
نہ اسکا آرام ہی با دہی

خدا کی طرف دلوں کو رجوع
۱۱۱۱ بنی نگو راحت کرو کر خشنوع
رہی جسکا نام ہے جن جہاں
دور وید کہیں اسکو دل صفا
خدا کی پہنیں خشنوع روی تو آن
کرو صرف اچھی طرح بیان
جو نہو رہی ارادی بہ تر غیب
ہیں اچھی مو کی ترشتیب
سنو تم کہ خیر سے دو میں طور
اوسے کہیں کہو کرو فکر نور

ہی اول درختوں کے پکڑنے دو
 کہ ہو جا ہی اسکو مرض سے شفا
 غریبوں کو دو ہم سکھانا نیز
 انہیں نہایت پرنا سچو غور
 کہ بہ دور کرتا ہے اونکا گناہ
 بچاتا ہے اونکی نصیب کے راہ
 شوخ و بیہن اگر عاتق
 وہاں ہو بے وصت و علم سے
 تو اس بابت ہم کو نہ خرچ نہ
 ملی کامیابی نہ سکھائے

خداوند کی صنون میں کہیں
 بُری ہی یہ دنیا بُری نہ ملن
 کہ جس اور اوقاتِ رفل
 بُری میں رہن سے ہوا غفل
 بہ دنیا ہی ایک حصہ کائنات
 جو دنیاست تو اس کے ساتھ
 دیکھی سبازونِ برفشار
 کسی حاجی خونِ درہ زبانی
 خدا ہی بڑا قادرِ ماسکوبہ
 کہ بہت سے اوسکی ہم عالم سب
 مناسب علم اوسکی یہ ہرکوی

دُری اور نالادی فرمان مری
 رہیں اور سبازی کو تپا بہن دور
 مہ و سار الٹوں بہر زور
 مری حوت کسی خلدہ چاہی
 کہ نون لود نو کب خلی
 کبری حکم حب اکظم الحاکم
 سمندر کی افروزی حبیب مہن
 اندری کما ہی حوالا نامی نور
 بہر اس کے فرمان مری ہر زور
 سنجہا ہی اسکو برائے دمی
 اعانت میں زما ہی لکھ کر کی

خجیرا کی دوسری جانب
اور کو اسکی سن ماننا
ہنر حکم لانا یہ اسکی کا
دوسری سنی کرنا ہی ہم خط
خلاف اسکی کرنا ہی جو زندہ
اوسے ہو گئے اور کو سرمنہ
سرخ زبان کر لیتی ہند
جو میلی تو بہ اونکے کو ہی
بہی سنی کرو میلی ہی اجا
خو ہی ہے تو ہی تو گری جا
مثل وہ ہی سہی جیسے

ہی اس بات پر وہ بیل فوجی
 سرسبز شاہ کرفن مہیل
 ہو پر شاہ شاہ کہ سن بیل
 مسیحی بے فرمایا ہی یہ کلام
 تم اسے مطالبہ دلو گونام
 خدا سی تو باکو کوئی مکار
 ملی کامنت ہی اگر ہی باز
 کرو تم کشتی کی گرجا
 براوی گائیے سپرہ اندو
 جو تم کشتی کو آری گویا
 تو سچو کہ دروازہ ہم بیل

اگر اهل مضیبه کو نامکی پس
 تو کسا دوی کا او کو بند
 و کر ایک چلی کری از نو
 دسین نور او شمع
 سجد دیکر شب آوی آبی خبر
 سحرهای دنیای تیری
 جو ما ملوکا لیس خداوندی
 تو کسا ہو کی دشمن عالمی
 به به مذہب صوفی تم
 کر کسبای او سو ما را
 کر کسبای دن مقرر کو

حسابی موقوفہ اور سب کو
 ہماری ہے ہی وہ جو حساب
 نماز میں نہ ہوتا کہ یا موصو
 کہ بعد گزشتہ میں کسور یا
 گنا وقت کیا نام بھی گئے
 ہم کو قصد اس بات پر
 کہ انہیں سبقت میں ہو یا خبر
 مسلم نہ ہو کو صدق و تیار
 گنا کہ گزشتہ او سبکی باز
 گزشتہ گنا کا خدا و خدا
 اور اہل بیت بھی گزشتہ سبکی

جو خوابان میں سوچے دنیا و دینے
 ملی ہی میں اس میں قند نہ کہیں
 ۱۷۱
 بہ معصوم ہی مووی روم کا
 کہ اسکی کوئی ہی میں نے لکھا
 نہ ابھی ملی اور دنیا و دین
 بہ سفل ہی سودا ہی وہم و جنون
 قناع سہی سوتے ہی حاصل حسی
 حرفون کے برابر ہے زند گئے
 مصبولہ کرنے میں ایسے گلہ
 کہ دل اونٹھا اون جبرون پرکھا

کہ دسوار ہی اذ لکھا پونا و مہول
 بہر اسے طبع کس کو کیا بصورت
 سنہرے کر کرتے ہیں اس بات کہ
 کہ موحو کیا ہمیں ہیں بیدا
 کیا جانے اذ لکھا ہی سناس
 خدا کر نہ جوئے شر و سب اس
 ذرا دل میں رہے روئے فوجا
 کہ گنا برا ہو لکھا اذ لکھا حال
 کہیں سکرانہ میں مست جامی
 چور کہیں روا اس میں ہم کر کے

اسن جانے ندر اس بات کا
کہ کیا کیا خدا کر رکھا ہے
بہ سچو کہ ہو گا جو دیکھا نہ سخی
کر رکھا نہ جانے کسے تجو نہ ہی
جو من کام نہ لانی اور ناموس
کو باختر ہو کے تم افشا
وہ جو شخص کرنا ہے نہ بد
نسل وہ ہی سودی ہے جسے ملنی
کے چھہ لڑکے ہی پرورد
جو پروردہ نہ ہو او را پرورد
سچہ کر جوئے مول پر رکھا

برابر وہ جو روئیں ہی نہ تھکے
 رسانی جوانان میں جانور
 نہیں کرتے ایسا بہ اونکی نظر
 وہ نہیں رنج ہو اور نہیں مگر
 خدا اسے نظر کر لگا ضرور
 کہی ایسی لکھ کے عرصہ ہی
 مہم کو ہوئے ہی شہنشاہ
 خدا کی کرو صغون برین
 کہ اوں سے من افضل ہی
 بجا نو مکر رنج ہے اب کو
 تو تارم ہے بہن پرستہ کو

کر و راست باری کو انہی سر
کہ تیر ملا کا نہودی گذر
ہلی ہو کو سی مسے فوجا ہے
وہ باتین کر نہ ہم کہ دھو رہے
کری وہ ہماری سخن کو پسند
ہماری خرد اسکو ہو سو مند
خرد دینی ان کو اور اہلی
کہ وہ حصہ نہ بنے مائیں ہی
براج آدمی کا تھو مسکنم
تو پورا ہو کس طرح کا عظیم
جو کوئی خرد تن ہی اور ہو

بیا سس کمر زپ او کسی کما بر ز
 سیه تو در جابل سیه خوب تر
 اگر خنده بینی می و ناز
 هست آدمی جو که من تر کنه
 کمرین حب که بچلی کنه بر نگاه
 نو جاری کما او سکو چکنین
 که عار من مو صوف دل می کنه
 سحر بوبه چو نمی دونه عیال
 که در اینست مرگ و زنده
 جو زنده این من جو می کمال
 کعبه و کعبه تر ز من لم خال

ریاضت بدن کے غذا میں کمی

سب سے گھر گری اویسے

جو ہی بد مزاج اور بخشم و خیر

نودنیاسی و پیش کو انبی کر

کرو فکر آغار ہر کام میں

شدی کرو اپنی انجام میں

کنہ کا ہو جس آدمی سی ظہور

دہری سے خوف آدمی ضرور

کنہ ہی ہو جس آدمی و خطا

کہ غنٹ گئی تو کنہ ہوا

جو دیکھو کہ بدنام ہونا ہے یا ر
 و ہرے سی یاری کرو اختیار
 جو صبوٹھی لکے ساتھ اوی
 رد راسے کے کوئی پروہ
 وہ یا کے دل اولیٰ کے بیستہ
 وکھا ویکھی عشق اور سرکے براہ
 کہہ کار جارون حرف مر خط
 تو حشر سے کرنے ہری من نون
 بہ بسی براج ہی کا اوی
 جو سچی لکے جانے اور ملنے

جو مٹھی سی مٹھی کری کوئی کام
نوسچھو کہ دیکھی ہی عالم تمام
یہ شبو کہ کسا رات اس کو سوچ
جو نگہ نہ سر نہ کایے کوئی
کہ کاتا نودن ملک کا تو کی ساند
خدا کی عبادت عین ای عورت
سوا انہی اٹھو کھنست کو کون لکے
جو بانگی بن عورت بن وہ مٹھی
سجاد کا قدم ہے جو ہے بھرا
میں ہو کی اس کو بھکا ہوا
کے تے بد نواوتے کو تھی بات
کہ ہی کون نہ دیکھ رہے تھے تانہ
سنو تم دیا اولیٰ کسا ہوا

جسے کم ہی حالت وہ ہی کاس
 نرون کو مناسب سے نرون ہاں
 جوڑ کے ہیں اون کو کوئی باجوان
 کہ جو خبر ہو وی خراب اور بری
 جسے نکتہ کا نولنے انکی ذریعے
 ہی تان باب کو اونکی لارم مرد
 نہ بہتے ہو دل قس نہ نکتہ حضور
 نہ ہنس نہ ہو نور تو ان کے سدا
 نہ نون کرنا ہے اوی دور کا
 نہ وہ تصویر اندہ ہی حق کو کی من سل
 نہ وہ جو بابت ای بد فعل
 نہ جگت کر کے ہاں نہ خال
 نہ کہ مصنوع معبود سے بحال
 عبادت اگر اپنے گریں کرو
 تو بہتر ہے اسی کا وارہ ہو
 ہر کس کے لابی ہے حسان
 نہ میں جسے پیدا کیے اور آسان

عوض دوسری عبادت کی کیا
کہ موجود ہے ہر جگہ وہ خدا
جو عزت دی بسبب میں مال ہے
تو سمجھو کہ کام اور نیت اچھے
جو ہر وقت کی نگہ دار جاب
تو سمجھو کہ وہی امن اسکی علی
کسکو جو ہرنے کے بھی دیا
تو وہ مال اور دل کا مدد
خدا کے ہونے کو دل سے ہی
خدا کے مقرب ہی، سب سے ہی
شیر سے ہی نے پیدا

کہ غار میں خود جلالِ حسد
 جو جا ہو کٹا ہونے تم دور ہو
 کندہ کا سسک کناری رہو
 بہ دنیا سے صفحہ صحت کا
 کٹا ہو کٹا ہونے میں تیرا
 کلوں میں کھسک کرے دور
 کھسکی مالاہی اسکا قصور
 تو ہو اس طرح اسکو سرمد کے
 جیل ری موند کو ناز نہ کے
 نہیں اور کسی حاصلِ عجب کی
 کہ اظہار میں صلی ہو افتخار

کسی شخص کا خویے اور ملک بال
۱۱۵ یہی دل میں تو ہی نصرت کمال
نیکہ سائے سربہ موقوف بند
نبال ادس کا بھیجے یہ ہی سود مند
خدا اس جو ہم غائب ہو حضور
تو نصیر اور دیکھی شو مرد
خدا کے طرف اپنے دل کو مدام
دعا و ن میں کر صرف تمک
زباں وہ خرابہ نین ذرا اگر
کبلی نہ لے تو خراب

تنہو کرواوس تو جسے کس کا
 کہ از جو جسے ملال اور کمال
 سوا او سکی تو یہ کا دلی ضار
 مغر کر لقا ہو بد ابہ حار
 یہ ہی حکم جو کھانے پنی ہی کر
 خدا کا جو فرمان ہے کرتے رہو
 مناسب ہے ہر فرد کے کام میں
 یہ ہے جو خدا دیکھنا ہے میں
 کس کا خدا رک ہے خدا
 برابر ہیں او سکر امیر اور گدا
 خدا کا ہے یہ حکم ہی ملے

کہ سب جہنم پاک بن تم ہو پاک
 ۱۱۱ ہن جا لاک اور حبیب دلی خیار
 اید برادر اور مرید ہاے اولیٰ علی
 نہ لو کہ اگر اونس تم سب کام
 نوید آئیں گے بے بدی لا ملام
 سوا خرچی تم کو حاصل ہو ہو
 نوالہ کے نام پر اسکو نہ
 جو ہن بید دل ہن ہماری صفی
 خدا سے ہن و چہی ہن در
 مناسب ہن ہے کہ وہ حق ہے
 تمیر اور خرداء نہ دے لہی

نہا یا ہے جس نے دل آدمی
ہو کہ در یہ خیال اوس سے کس کس خفی

ہو ایند بر رکی عورت نظر
نہ رشتہ سی نہی اسکو یہ خفی
کہ ایند دل یہ بر رکی نکاہ
چہڑادی ہا نہو جوڑا نکاہ

نہہاری جو بھاری جو ویر فوس
نہہاست اوس نہہویم نہہویم
نہہن نہہویم کے ہی اوس کے دا
بہہ سفد نہہویم کو مسو جو ذرا

او نہیں ہو دی مفد و ریادش کما
 نوابتہ بہ طور ہو د و سدا ہے ۱۱
 ہونا چار ہوں سا منا کرتے ہیں
 تو بچہ آون یہی نامناست نہیں

سبھی حضور خواص و عوام
 بیان کرتے ہیں یہی ہے حق
 برجنسی ہی قوم اعلیٰ و دہکار
 معیت سے پاک کرنا اختیار
 طہارت یہ کر مسعد ہوں نہ
 تو بھی او نہ ہیستہ افان پر

بہہ بچھو کہ دنیا کے ہو تو رہنم
 کرو وہ ستر میں ہو ستر یہ تم
 ہنسی نہ جوں برس کو ہسار
 اسی طرح سن ہونا مدار
 حوا ب نیر گے کا مہو کم ہے ظہور
 نو لون ہوا اند ہر یجاں جسے نور
 اہنن عسوی لب کسین ای ستر
 جلی جو نہ شمس کے دستور پر
 بہہ لازم ہے تہوں عسوی میک
 جزدار مہین اور برہنہ کار

کھوئی میں اکیلی مواب وقور
کہ عام میں تر و تشن یوں مانند نور

خوار ہی جسے جو میں بیاں نام
نہا سنا کر وہ ن کھا دے سب کام
کہ تم ہو ہماری طرف سے سند
کسی اور پر ہی جو ہو محمد
جہاں ہم میں سے جو وی ہی ملے
نہ خط لکھا کہ اور حاجت نہیں

خدا ہے جو دیکھا دل نام
ہو ع کرد اور چھوڑی سب کام

C-636

یقیناً زیادہ تر یہی کو فکر

Undy

تو سب سے بڑا فرد و سب سے بڑا پیر

۱۲۴۴

خلاصہ النصاب

پاسنجا طرہ پر خوردار غیہ اعلیٰ نینالہ علی

خوبدیت

114 sheets

کتابخانه و دستاویز
مآثر و آثار
مکتبہ اسلامیہ
پنجاب

